

INDEX
Korszerűbb és barátságosabb
kiskönyvtárak
6. oldal

INDEX – REFERÁTUM
Helyismereti gyűjtőmunka
a könyvtárakban
10. oldal

EX LIBRIS
„A könyveknek
köszönhetek mindent!”
15. oldal

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja

KÖNYVTÁRI mappa

Megújuló városi könyvtárak:
Edelény, Kazincbarcika

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ

Amikor megmozdulnak a kövek... 1

INDEX

Edelény – „Gyönyörű környezetben kulturált kikapcsolódás” 2
Kazincbarcika – minden értelemben akadálymentesen 4
Korszerűbb és barátságosabb kiskönyvtárak 6
Mozi a kistélepülési könyvtárakban 7
„Mi valóban szolgálatnak tekintjük a munkánkat” 8
Helyismereti gyűjtőmunka a megyei könyvtárban 10
A gyűjtés és a kapcsolatok – a matyóknál 11

REFERÁTUM

Hungaricana – a helyismeret digitális origója 12

COPYRIGHT

Tudás- és élményszerző, közösségépítő programok a megye KSZR-es településein 14

EX LIBRIS

„A könyveknek köszönhetek mindent” 15
Pro Bibliotheca díj – elismerés a megye könyvtárosainak 16

GRADUÁLE

A sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény Könyvtára 17

GENIUS LOCI – MEGYÉNK AZ IRODALOMBAN

Messziről látszanak igazán a magas hegyek 18

TÜKÖR

Hahó, könyvtár(s)ak! – Hahó, Balaton! 19
10 éves OKN – jubiláló megyei találkozó 20
Szakmánk szentjei 20
OKN – a megyében 21
Könyvtári napok 21
Könyves vasárnap 21

APPENDIX

„Visolban kezdettett” – és folytatódik 22

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 500 példányban.

Szerkesztő: Csörnök Mariann, Dr. Prokai Margit

Szerkesztőség: Bede Katalin, Bereiné Vasas Andrea, Bokrosné Stramszky Piroska, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Varga Gábor, Venyigéné Makrányi Margit, Zahuczky László.

Címlapfotó: A megújult edelényi és kazincbarcikai városi könyvtár – Mészáros Csaba, Fésüs Ádám

Grafikai munka: Körtvélyesi Éva

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár – 3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11. | mappa@rfmlib.hu

Felelős kiadó: Dr. Prokai Margit

ISSN 2416-1578 | Nyomtatás: GNR Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., Miskolc

AMIKOR MEGMOZDULNAK A KÖVEK...,

avagy a vidék könyvtárainak újjáéledése

Mindig szerettem a könyvtárak levegőjét. Van valami varázslatosan bódító hatása a papír és a nyomdafesték illatának. A könyveknek, melyek tömegével állnak a polcokon.

Gyerekkoromban Sátoraljaújhely könyvtárába jártam. Kihagyásokkal, mert amikor izgalmas olvasmányra leltem, egy-két nap alatt felfaltam a betűket, ha azonban nem az ízlésemnek megfelelőt találtam, akkor bizony elfeledkeztem róla, és késésbe kerültem. Ilyenkor szégyelltem magam, és nem mertem visszavinni, egészen addig, amíg édesanyám meg nem kapta az értesítőt.

Aztán, főiskola alatt az Országos Széchényi Könyvtárba is bejártam. Első alkalommal – mert ismeretlen volt számomra Budapest – rossz villamossal érkeztem, és beszálltam a hátsó liftbe a dolgozókkal. Sodortak magukkal, és én tágra nyílt szemekkel csodáltam a várat, a liftet, a könyvtárat... arról az oldaláról, ahová az olvasó be sem jut. Mivel kártyaleolvasóval lehetett beljebb és beljebb haladni, hamar rájöttem, hogy rossz helyen járok. Nagyon kedvesen útbaigazítottak. Olvasóvá lettem, immár az olvasói oldalon. Érdekes világnak találtam – ahogy a Szörny Rt.-ben az ajtók, úgy itt a könyvek keringtek fenn, a magasban, jöttek közelebb futószalagokon.

Az illat, az ugyanaz a régi volt.

Vidéken dolgozom. Kis falvakban, ahol, azt hittem, talán nem is olvasnak az emberek.

A pályám kezdetén egy nap, ebédidőben a kolléganőm kezében egy könyvet láttam.

– Hát te, mit csinálsz?

– Kivettem a könyvtárból egy könyvet. Nagyon izgalmas.

– Itt van könyvtár?

Így tudtam meg, hogy vidéken is aktív könyvtárak vannak. Kiszámú, de lelkes olvasótáborral. Az évek alatt újabb könyvekre alig költöttek a fenntartó önkormányzatok. A pénz fogyott, a fenntartás költségessé vált, néhány ember miatt működött ugyan, de szívem szerint úgy fogalmaznék, halódott a könyvtári rendszer.

Aztán a kistérségek kezdtek gondot fordítani arra, hogy a könyvek cserélődjenek. Ez volt a mozgókönyv-

tári korszak. Mivel a kis falvakban sok esetben egy helyen van a könyvtár és a hivatal, volt olyan település, ahol abban az épületben dolgoztam, ahol a könyvek laktak. Testközelbe kerültek az új könyvek. Igaz, valahogy olyan kusza volt a rendszer, de legalább már belenyúlhattam, találtam egy-két számomra is érdekeset. Újra olvasó lettem, vidéken.

Egy-két éve megint a változások szele kezdett el fújni. Idegennek hitt embereket vártunk, akik a megyéről érkeznek, akik fiatalokkal szeretnének dolgozni, akik más dolgokat is elképzelnek a könyvtárainkba.

Amikor megláttam az érkezőket, egy felcsillanó szemű hölgyre lettem figyelmes. Valakire, akinek a tekintete olyan ismerős volt. Felismert egy gyermekkori barátom.

Az emberi kapcsolatok olyanok, mint a könyvtárhoz való ragaszkodás. Akkor működnek jól, ha ápoljuk őket. Ha elsodor az élet, akkor is örülünk a visszatalálásnak. Újra olvasok, és egy rég nem látott valakit is oly jó érzés volt megölelni. Tudtam, valami jó kezdődött el...

Tetszett, hogy a könyvtár egy nyitott térré vált. Nemcsak olvasni lehet már, itt a gyerekek, az idősek elfoglalhatják magukat más, a művelődéshez kapcsolódó alkotótevékenységgel.

Ebben a kis faluban olyan emberek kezdtek el előadóestre járni, akiket csak az interneten nézhettem azelőtt. Akkora kedvet kaptam, hogy Pestre is elutaztam ezután egy olvasótalálkozóra.

Kinyílt egy ajtó a világra.

Az emberek olyan nehezen mozdíthatóak manapság. Lusták, kényelmesek, más csatornákon szereznek információkat. Elfelejtenek társas lények lenni. Megkövülni készülnek.

Megkértek, írjak egy cikket arról, mi a véleményem a vidéki könyvtárak újjáélesztéséről.

A legutolsó író-olvasó találkozón arról beszélgettünk egy sebészprofesszorral, hogy az egészséges és hosszú élet titka a vidéki életforma, a növények termesztése és az állattartás a régi hagyományok mentén.

Másodszor volt a faluban. Először húszan voltak. Most ötvenen. Legközelebb, lehet, még többen jönnek el. Mint mikor elindulnak a kövek...

Dr. Kopcsik Judit

EDELÉNY – „GYÖNYÖRŰ KÖRNYEZETBEN KULTURÁLT KIKAPCSOLÓDÁS”

Ötven évvel ezelőtt már átessett egy példamutató megújuláson az edelényi könyvtár. Tavaly novemberben pedig ismét egy alapjaiban megújult épületet avattak fel, ami a tapasztalatok alapján nemcsak ránézésre vonzó, de jól szolgálja a könyvtárosok munkáját, és ezáltal az olvasókat is.

Az edelényi könyvtár 1952. október 19-én nyitotta meg kapuit Borsod-Abaúj-Zemplén megye első járási könyvtáraként, a település központjában, egy régi magánlakásban, 72 m² alapterületen. (Ezt az épületet 2015-ben lebontották.) Berendezése nagyon szegényes volt: négy könyvespolc, egy kölcsönzőpult és négy használt olvasóasztal 16 székkal. A könyvtár munkájának irányításával Slezsák Imrét bízták meg, aki 40 évig volt országosan is elismert vezetője.

FÉL ÉVSZÁZAD KÉT MEGÚJULÁS KÖZÖTT

A könyvtár életében jelentős változást hozott, amikor megkapta a Honvéd Kiegészítő Parancsnokság 150 éves, rossz állapotban lévő épületét (ma István király útja 49. sz.), melyet a megyei tanács és a Művelődés-

ügyi Minisztérium anyagi támogatásával újjáépítettek és berendeztek. Az 1963. december 22-én felavatott könyvtár modern berendezésével, felszereltségével jó példát adott a felújításra váró intézményeknek.

Edelény 1986-ban városi rangot kapott. 1992–1999 között Laki-Lukács László vezette az intézményt. Igazgatósága alatt, 1994-ben, összevonták az edelényi művelődési intézményeket. 1999. december 1-jétől a könyvtár és a társintézmények igazgatója Hadobás Pál. Az intézmény neve az évek során többször változott, 2015. szeptember 3-ától Edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Közérdekű Muzeális Kiállítóhely.

A könyvtár épületének ismételt felújítása – bővítés, átalakítás és a megmaradó épületrészek felújítása-korszerűsítése – az Edelény belvárosának értéknövelő és funkcióerősítő fejlesztése, I. ütem ÉMOP-3.1.2/A-09 pályázaton belül valósult meg Molnár Csaba DLA, Ybl- és ICOMOS-díjas vezető tervező munkája alapján.

A kivitelezés 2013. november 20-án kezdődött (munkaterület átadása) és 2014. június 6-án fejeződött be (műszaki átadás-átvételi eljárás időpontja). A fejlesztést követően a könyvtár hasznos területe (nettó) 589,55 m², a konkrét területnövekedés (bővítés) 351,90 m² lett. (Eredetileg volt 454,02 m², elbontottak 216,37 m²-t).

A beruházásra fordított összeg (konkrét kivitelezési összeg), a Vállalkozási szerződés szerint nettó 144 890 847 forint volt.

TÖBB ÉRTELEMBEN IS AKADÁLYMENTES

Az építkezés ideje alatt a Művelődési Központban (Borsodi út 9. sz.) működtünk, az oda- és a visszaköltöztetést önerőből oldottuk meg. 2014. október 6-ától már nyitva állt az olvasók előtt a felújított könyvtárunk. A könyvtárátadó ünnepséget 2014. november 26-án tartottuk.

A megújult épületben korszerű, esztétikus tereket alakítottak ki: könyvraktár, folyóirat-olvasó és kölcsönzői tér, számítógépterem, gyermekkönyvtár, felnőttkönyvtár, olvasóterem, irodák, mosdók és teakonyha.

Az épület akadálymentes használatát a mozgáskorlátozottaknak lépcsőlift, a hallókészüléket viselők számára speciális erősítő és mikrofon biztosítja. A látássérülteket a padlóburkolaton vezetősáv segíti a tájékozódásban. A pincébe (könyvraktár), illetve a felső szintre jutást (igazgatói iroda, gazdasági iroda, teakonyha) lift is biztosítja.

A padlástérrel és az udvarral is vannak terveink, de ezek jelenleg még beépítésre, kialakításra várnak.

Az épület felújítását, átalakítását elsősorban az eredeti épület határozta meg. Mit lehet belőle kihozni? Azt már

tudtuk, hogy bár nagyobb lett az alapterülete, nem bír majd el annyi kötetet, mint amennyi a könyvtár teljes dokumentumállománya volt. Ezért nagyobb mértékű selejtezést hajtottunk végre, mely időszerű is volt.

A folyóirat-olvasó és kölcsönzői tér hatalmas üvegablaka az utcafrontra néz, az ezen keresztül beáradó napfény világosságot és meleget áraszt. Remélhető-

leg idővel klímaberendezéssel is rendelkezni fog az épület. Az itt elhelyezett tévéképernyőn a városi televízió műsora, képúsága látható – amelyben mi is reklámozzuk új könyveinket, rendezvényeinket.

A látogatók számára – kényelmi és állományvédelmi okok miatt – csomagmegőrzőket biztosítunk. A számítógépterem 12 férőhelyes. A felnőttkönyvtárban a magas polcokhoz biztonságos, fából készült fellépőket készítettünk. A gyermekkönyvtárban pedig egy varázslatos, barátságos, színes kis kuckót alakítottunk ki. Nagyon vágytunk már arra, hogy a gyerekek birtokba vehessenek egy ilyen kis szigetet, ami csak az övék.

A szép, világos, tágas olvasótermünk lehetőséget nyújt a nyugodt, kényelmes olvasásra. Kisebb programjainkat is itt tartjuk, mivel külön előadóterem nem áll a rendelkezésünkre. Pár perc alatt átrendezzük a termet, és kezdődhet is az előadás! Nagyobb rendez-

vényeinket a Művelődési Központ intézményegységünkben szervezzük meg.

„BÉKE SZIGETE, VARÁZSBOLT”

Milyen érzés az olvasóknak belépni az új könyvtárba? Álljon itt néhány mondat saját szavaikkal, kérdőíves felmérésünkből!

„Gyönyörű környezetben kulturált kikapcsolódás.”

„Nagyon tetszik a felújított könyvtárépület. Maga a könyvtár korábban is rengeteg nagyszerű olvasmányélményt biztosított, s már tényleg minden feltétel adott, hogy így legyen a jövőben is.”

„Imádom, nekem a béke szigete, a gyerekeimnek egy varázsbolt. Az a csuda, ami gyerekként elbűvölt a könyvtárban, csak modern, igényes, a kor elvárásainak is megfelelő módon. Könyvtáros néiknek ezúton is köszönjük minden igyekezetét, mely a könyvtárba csábítja az apraját, és minden segítséget, mellyel olvasó csemetéket sikerül nevelgetni!”

„Számomra örömet okozott a könyvtár megújulása. A felkeresése megnyugtat, jó érzéssel tölt el. Fontosnak tartom a városban a könyvtár üzemelését!”

„NO.1”

„Ez egy szerethető könyvtár.”

„Egyszerűen gyönyörű az új épület, nagyon színvonalas az ellátás.”

„Szépen összerakott jó kis hely, ahol mindent megtalálok, ami kell.”

„Az új épület nagyon olvasóbarát, tágas. Nagyon nagy a könyvválaszték, sok a jó új könyv.”

És milyen nekünk, könyvtárosoknak olvasóinkat egy modern épületben fogadni? Nagyszerű! Nem pereg a fejünkre a vakolat, nem ázunk be – sőt: kényelmes bútorok, tágas, világos helyiségek. Büszkék vagyunk rá! Mi magunk sem hittük volna, hogy az eredeti épületből ilyen lehet alkotni. Kívánjuk, hogy az országban még nagyon sok könyvtár újuljon és szépüljön meg!

Fábiánné Mike Erzsébet

KAZINCBARCIKA – MINDEN ÉRTELEMBEN AKADÁLYMENTESEN

Minőségében teljesen megújult az Egressy Béni Városi Könyvtár. Vadonatúj könyvespolcok és bútorok között, földszinti elhelyezéssel várja a barcikaiakat – és a változás rendkívül kedvező fogadtatásra talált a könyvtárhasználók körében.

A kazincbarcikai Egressy Béni Városi Könyvtár 60 éves fennállásának történetében mérföldkőnek számít 2014. A Mezey István Művészeti Központ átadásával a város könyvtára is a megújult környezetben nyithatta meg kapuit. Az új telephelyen 2014. október 6-ától várja a könyvtár az érdeklődőket.

A KÖNYVTÁRKÖLTÖZTETÉS HOZADÉKA

Hosszú évtizedek óta várta Kazincbarcika könyvtára, a könyvtárosok és a könyvtárhasználók, hogy a közgyűjtemény méltó helyet kapjon, és ezáltal sokkal kulturáltabbá és modernebbé váljon. A fenntartó elképzelései találkoztak ezzel a törekvéssel, így a hosszú évek viszontagságai után végre megvalósult a nagy álom.

A 2014 őszi megnyitás után végzett elégedettségmérés eredményei is bebizonyították, hogy a használók körében megelégedést váltott ki az új hely. Az épület külső környezete is megújult, új terek és utak révén jól megközelíthető a könyvtár. Udvarában nagy személygépkocsi-parkoló várja a látogatókat, és akik kerékpárral érkeznek, azok számára is biztonságos elhelyezést nyújt a kerékpártároló.

Az épület belső környezete világos, modern és tágas, az ablakra merőlegesen beépített polcok által az év több hónapján keresztül biztosított a természetes fény. Miután a korábbi évek tapasztalata azt bizonyította, hogy az elkülönített olvasótermi rész egyre kevésbé kihasználta, a költöztetés folyamán a kézikönyvvállományt felülvizsgáltuk, így kölcsönözhetővé váltak olyan könyvek, melyeket addig csak helyben lehetett olvasni. A kézikönyvek a plafonig be-

épített polcok legfelső polcaira kerültek, ez az állományvédelem mellett azt is biztosítja, hogy a használók a válogatás közben jobban észreveszik a számukra érdekesnek tűnő műveket. Az olvasótermi rész és a folyóirat-olvasó a könyvtár kölcsönzőterének utolsó harmadában kapott elhelyezést, a tágas tér magas fokú kihasználtságot mutat, ami természetesen köszönhető a mintegy 200 féle újságnak és folyóiratnak is.

A könyvtár 2012 októbere óta önálló intézményként működik, a fenntartó által biztosított állománygyarapítási keret jelentősen megnövekedett, ennek következtében rendkívül nagy számban, folyamatosan tudunk új dokumentumokat beszerezni.

A felsorolt pozitívumok eredményeképpen jelentősen megnőtt a regisztrált használók száma, 2015. október végéig közel 500 fővel többen iratkoztak be, mint a korábbi években. A regisztrált használók aránya a város lakosságához mérten mára elérte a 20%-ot. Ennek egyértelmű következménye természetesen a napi látogatottság és a kikölcsönzött dokumen-

tumok számának emelkedése is.

Az épület adottságait kihasználva megnőtt a könyvtári rendezvények, közösségi programok száma is, akár 300 főt befogadó gyermekprogramok is szervezhetők. Rendszeresek a könyvklubok, író-olvasó találkozók, és ezek látogatottsága szintén jelentősen növekedett.

Az elkülönített gyermekrészleg rendkívül barátságos, Kazincbarcika város színeihez igazodva kék-sárga bútorok találhatók benne. A tágas tér akár egy 25-30 fős osztály számára is alkalmas foglalkozások megtartására. A gyermekek körében is

kedvező fogadtatást váltott ki, jelentősen megnőtt a 6 év alatti korosztály beiratkozása és könyvtárhasználata. Óvodás csoportok heti rendszerességgel vesznek részt foglalkozásokon, ez lehetővé teszi a foglalkozássorozatok felépítését, ami rendkívül fontos, hogy a gyerekekből olvasó fiatalok és olvasó felnőttek váljanak. A középiskolák közelsége miatt ezen korosztály csoportos könyvtárlátogatásai is megnövekedtek, körükben egyre népszerűbb a könyvtár.

Nagyon pozitív változás, hogy teljes mértékben megoldódott az akadálymentesítés, mind a külső megközelítést, az épületbe való bejutást és a belső terekben való közlekedést tekintve. A könyvespolcok között egy méter a távolság, mindenhol meg lehet fordulni kerekesszékkal, mozgáskorlátozott mellékhelyiség áll rendelkezésre. Továbbá a feliratok Braille-írással is elvannak látva.

A VÁROSSAL EGYÜTT FEJLŐDÖTT

Kazinccarcika várossal egyidős a könyvtár, ezért egy rövid könyvtártörténeti áttekintéssel világítanék rá arra, hogyan talált méltó helyet a város kulturális életében mindig meghatározó szerepet játszó közgyűjtemény.

Magyarországon, a II. világháború befejezése után az újjászervezések elérték a könyvtárakat is. A kazinccarcikai könyvtári kultúra gyökerei is erre az időszakra nyúlnak vissza. Pontos feljegyzés 1955-ből található először: „Léte és fontossága szorosan összekapcsolódik Kazinccarcika fejlődésével. (...) Komoly mérföldkő 1953 áprilisa, amikor a megyei könyvtár mintegy 1000 kötetnyi könyvállománnyal városi könyvtárrá bővítette és a rohamosan épülő Új Város egyik még félkész épületében nyer elhelyezést.”

A könyvtár Kazinccarcika várossá nyilvánításával egy időben kapta meg városi könyvtári rangját. A város fejlődésével egyenes arányban fejlődött a könyvtár, ám az állomány növekedését nem követte területnövekedés. A kezdetben népkönyvtárként működő könyv-

tár két telephelyen várta olvasóit.

1957 novemberében egy háromszobás lakást biztosított a fenntartó könyvtári célra, ahol 1969-ig működött, zárt raktári rendszerben. A

könyvtár fizikai körülményeit tekintve rendkívül rossz adottságait uralkodtak. Nem volt olvasóterem, ennek ellenére körültekintően szerezték be a komoly tartalmi értékeket képviselő kézikönyveket, bízva a közeli, méltó helyre költözésben. Raktárként csupán egy 4x5 méter alapterületű szoba szolgált, ahol közel 12 000 könyvet kellett elhelyezni.

1969-ben átadták a város újjépítésű művelődési központját. Régóta dédelgetett álma és vágya valósult meg a könyvtárosoknak és az olvasóknak. Az ezután következő évek alatt teljesedett ki igazán a könyvtár munkája. A területi növekedés mellett ekkor valósult meg a szabadpolcos kölcsönzés, ezzel „leomlott a válaszfal” könyv és olvasó között. Az új építésű művelődési ház emeletén kapott helyet a felnőtt részleg. Az emeleti elhelyezés nem volt ugyan a legpraktikusabb, de abban az időben ez a probléma elenyészőnek tűnt a többi pozitív változás mellett.

Az 1971. év újabb változást hozott a városi könyvtár életébe, mely a gyermekrészleget érintette pozitívan: május 30-án átadták a külön épületben, szintén emeleten található gyermekkönyvtárat. Ezután 2014 lett az újabb mérföldkő...

Molekné Körösi Beatrix

KORSZERŰBB ÉS BARÁTSÁGOSABB KISKÖNYVTÁRAK

A KSZR keretében, a megyei könyvtár és a települési önkormányzatok együttműködésében már számos község lakói gazdagodtak modern, kényelmes közösségi térrel és ezáltal még több lehetőséggel. Most folytatjuk a nemcsak az épületet, de a könyvállományt is megújító munka eredményeinek bemutatását.

EGERLÖVŐ

A közmunkaprogram keretében újíttotta fel 2015-ben Egerlövő önkormányzata Művelődési Házát, és benne a könyvtár helyiségét. A megyei könyvtár pedig a belsőt modernizálta, a szakmai és technikai megújítást segítette mintegy 1,5 millió forint értékben. Új minden bútor, így a polcok is, a gyereksarok pedig a legkisebb látogatókat várja számukra is igazán komfortos térben. Új számítógépet is kapott a könyvtár, ez az elektronikus kölcsönzés előkészítését is segíti, hiszen a könyvállomány revíziója során vonalkódokkal látták el a dokumentumokat.

FELSŐDOBSZA

A település önkormányzata 2015-ben 1 700 010 forintot nyert könyvtári eszközfelzárásra a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiumától. A korábban az önkormányzat egyik szobájában, pár négyzetméteren működő könyvtár az év első felében új, tágas épületbe költözött, és előnyösnek tekinthetjük, hogy szomszédjukban található a 3 éven aluli gyermekek és szüleik foglalkoztatását biztosító Biztos Kezdet Gyerekház. A könyvtár bútorzata teljesen megújult, és külön sarkot alakítottak ki a legfiatalabb korosztály számára, az életkori sajátosságokat is figyelembe véve.

A legkisebb olvasók az egerlövői könyvtár avatóján

GOLOP

Az 1970 óta működő golopi könyvtár 2015-ben 1,2 millió forint értékben újult meg a KSZR keretein belül. Teljesen új berendezést kapott a felnőttek olvasótere, és megszületett itt is az a „gyerekvilág”, mely a korosztályi sajátosságokat

figyelembe vevő bútorzatával, dokumentumaival és sajátos szolgáltatásaival nagyon fontos úggy a három év alattiak, mint az óvodások számára. A két új számítógép az elektronikus kölcsönzés bevezetését, az információk gyorsabb elérését teszi lehetővé. Korszerű, közösséget befogadó könyvtárat sikerült kialakítani.

HIDVÉGARDÓ

A KSZR keretében mintegy 1 200 000 forinttal támogatta a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár a hidvérgárdói könyvtár felújítását, míg az önkormányzat a helyiség belső korszerűsítését – a villamos hálózat és a világítás felújítása, festés, padlócsere – saját erőből végezte el. A felújítás keretében teljesen megújult a könyvtár berendezése: új könyvespolcokkal, szőnyegekkel, függönyökkel, székekkel és számítógépes munkálomásokkal várja látogatóit. Sor került az elektronikus kölcsönzés előkészítésére, és itt is megszületett a gyerekkuckó.

TISZABÁBOLNA

Egy sikeres pályázat révén 2,5 millió forintot költhetett Tiszabábolna önkormányzata a helyi könyvtár eszközfelzárására, és ugyancsak pályázati pénzből megújult az annak helyet adó kultúrház is 2015-ben. Az épületet kívülről teljesen, az energiahatékonyság szempontjainak megfelelően felújították. Az akadálymentesített térnek belülről az a része korszerűsödött, amiben a könyvtár kap helyet. Az új berendezés megnövelt térbe került: egy új olvasóterem is várja az olvasókat külön folyóirat-olvasóval, és kialakították a gyerekkuckót is. Az online kölcsönzés bevezetését új számítógéppel is segítette a megyei könyvtár.

MOZI A KISTELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRAKBAN

A kulturális alapellátást szélesítő, a kulturális alapú közösségépítés erősítését célzó új szolgáltatás, a KönyvtárMozi, a jövő évre tervezett szélesebb körű bevezetése előtt mintegy százötven kistelepülés könyvtárában, próbaverzióban debütált október második hetében.

Több tekintetben is fontos kezdeményezés, a KönyvtárMozi indult útjára az idei Országos Könyvtári Napok keretén belül, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkársága, valamint az Informatikai és Könyvtári Szövetség együttműködésén alapulva. A filmvetítés lehetősége azoknak az ötezer lakos alatti kistelepüléseknek a könyvtárát illeti, akik a Könyvtárrellátási Szolgáltató Rendszer keretében a megyei könyvtárhoz kötődnek, és rendelkeznek mindazon fizikai, tárgyi és személyi feltételekkel, amelyek a szolgáltatás fogadását lehetővé teszik, és a későbbi fenntartását is biztosítják.

Feltétel, hogy legalább tizenöt érdeklődő kényelmesen elhelyezhető legyen a könyvtár helyiségében, legyen számítógép, megfelelő minőségű internetkapcsolat, projektor, hangszóró, vetítővászon. A szolgáltatás működtetésére a www.konyvtarmozi.hu linken létrejött a KönyvtárMozi portál. Az intézménynek és a későbbiekben a filmvetítés megszervezésével és lebonyolításával foglalkozó kapcsolattartó könyvtárosnak a név szerinti regisztrálása után ezek a könyvtárak gyakorlatilag NAVA (Nemzeti Audiovizuális Archívum) pontokká válnak.

A honlapon az eseményregisztrálás menüpontban az intézmény neve alatt lehet egy cím szerinti listából konkrét filmet kiválasztani, a vetítés dátumát és pontos időpontját megjelölni. Ezek – a magyar mozgóképek, a magyar filmművészet és filmkultúra alapvető értékeit közvetítő alkotások – a kezdeményezés támogatóinak a (Kecskemétfilm Kft., Dunatáj Alapítvány, Magyar Nemzeti Digitális Archívum és

Filmintézet, Nemzeti Audiovizuális Archívum, Magyar Művészeti Akadémia) filmkészletét képezik. A műveket és a vetítés jogát a tulajdonosok ellenszolgáltatás nélkül bocsátják a vetítést szervező intézmények rendelkezésére.

A hajdanvolt filmklubok működésére emlékeztető, háttérbeszélgetéssel egybekötött, előre meghirdetett vetítéseken bárki térítésmentesen vehet részt, aki a települési könyvtár érvényes olvasójegyével és ingyenes KönyvtárMozi kártyájával rendelkezik. Így teljesül a kezdeményezés egyik célja, hogy a kistelepüléseken élők is hozzájussanak magas színvonalú játék-, dokumentum- és animációs filmekhez, televíziós alkotásokhoz. Az eseményre meghívott vendég közreműködésével, vagy egy további kapcsolódó program segítségével a másik cél is elérhető; a film témája által generált

Mozizók Tornyosnémetiben

közös gondolkodás, beszélgetés, a közösségben együtt töltött idő olyan társas közeget teremt, amelyben a résztvevők közösségi összetartozás-érzése erősödik.

A Nemzeti Kulturális Alap a kistelepülések könyvtárainak pályázat útján történő felújításával, illetve az eszközfejlesztésre fordítható jelentős összeggel járult és járul hozzá a továbbiakban is a kezdeményezés megvalósításához, sikeréhez. Ezzel a forrással, valamint a megyei könyvtár KSZR szolgáltatása által nyújtott technikai, tárgyi és közvetlen személyi támogatással is érdemes számolni annak a szolgáltató helynek, amely szeretné megajándékozni a közösséget, és 2016-ban csatlakozni kíván a KönyvtárMozi országos hálózatához.

Bereiné Vasas Andrea

„MI VALÓBAN SZOLGÁLATNAK TEKINTJÜK A MUNKÁNKAT”

Volt jó néhány költözés és fenntartóváltás, sőt névváltozás a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtár életében. A fontos, monográfiába kíváncsító adatok-tények helyett viszont mi most, a könyvtár 50 éves jubileuma alkalmából inkább a szakmai „csomópontokról” kérdeztük az intézmény előző (1993–2003) és jelenlegi (2003–) vezetőjét, Venyigéné Makrányi Margitot és Tompáné Mészáros Hedviget.

A modern, hívogató belső térről nehéz elhinni, hogy már 17 éve szolgálja az olvasókat. Hogy ma is funkcionálisan és hangulatában is újszerű, az köszönhető egyrészt a térbővítéskor, 1998-ban hozott megalapozott szakmai döntéseknek, másrészt annak, hogy a fenntartó minden évben elvégzi a szükséges karbantartást, felújítást. Jövőre kiteljesedik az akadálymentesség is, hiszen teherliftjüket személyliftté alakítják. De vigyáznak is a „házra” – nemcsak a könyvtárosok, hanem az olvasók is, akik vannak szép számmal.

Tompáné Mészáros Hedvig (T. M. H.): Mikor legutóbb megkérdezte tőlem a városi televízió riportere, mennyi beiratkozott tagunk van, először is azt mondtam: sikerült olvasóinkat megtartani. Erre én kifejezetten büszke vagyok, mivel stabilan több mint 3000 ember fontosnak érzi, hogy a könyvtárunk tagja legyen. És ebből 800 gyerek, annak ellenére, hogy hat iskolai könyvtár működik a városban. Az igények miatt pedig módosítottuk a nyitvatartási időt, keddtől péntekig 7 óráig vagyunk itt. Megadjuk a lehetőséget, hogy igénybe vegyenek minket, és úgy látjuk, élnek is vele.

Venyigéné Makrányi Margit (V. M. M.): Ez a lakosság több mint 20 százaléka, nagyon jó arány. Szeretik a könyvtárat az emberek, ezt az évfordulós ünnepségen is lehetett érezni. Fontos számukra, mert ide bármikor bejöhetnek bármilyen problémával.

Tompáné Mészáros Hedvig és Venyigéné Makrányi Margit

Könyvtári Mappa (KM): Ehhez kevés lenne, hogy az itt dolgozók jó könyvtárosok...

V. M. M.: Kaptunk egy jó örökséget, amit tudatos építkezéssel sikerült továbbvinni. Mihalkó Zoltánné 1974-től közel 20 éven át vezette az intézményt. Amikor 1980-ban idekerültem, az első, amit megtanultam, az ő szlogenje volt: mindent az olvasókért!

T. M. H.: Én is ezt tanultam tőletek: az olvasó azért jön, hogy információt, emberi szót kapjon. Mi valóban szolgálatnak tekintjük a munkánkat, így látogatóink megszokták, hogy segítünk például az ügyintézésben, lakossági pályázatokban, álláskeresésben. És amellet, hogy empátiikusak a kollégák, szakmailag is felkészültek. Rengeteget tanulnak, belső igényük a fejlődés.

Most éppen minőségbiztosítási képzést tartunk. A jövő év fontos terve ugyanis, hogy kétévi előkészítő munka után megpályázzuk a minősített könyvtár címet.

KM: Abból még nincs olyan sok az országban – és többségük nagy, megyei könyvtár. De erre az intézményre mintha mindig is jellemző lett volna, hogy elől jár a változásokban.

V. M. M.: Abszolút így volt. Korán kezdtük használni a számítástechnikát, 1987-ben még Pestről kellett elhozni az első Commodore 64-est. A könyvtárosok is élen jártak az informatika használatában. Sokszor előrébb tartottunk, mint hogy a körülmények valóban adottak lettek volna... Már 1994-ben bevezettük a gépi kölcsönzést, és valószínűleg az integrált könyvtári rendszer

használatában is az első tíz között voltunk az országban. Az olvasók, sőt, a város lakóinak a képzését is már akkor elkezdtük, amikor a törvényben még nyomokban sem jelent meg, hogy ez feladatunk lenne.

T. M. H.: Tehettük, hiszen olvasóink részéről volt és van érdeklődés. Ezeket a tanfolyamainkat már hirdetni sem kell. Egy ideje pedig már nemcsak a digitális írástudás, hanem – tematikánkat kibővítve – a digitális műveltség elsajátításában is segítséget nyújtunk.

KM: Ahhoz, hogy az olvasók száma stabil legyen, minden korosztályt tudni kell megszólítani!

T. M. H.: A közösségépítés kiemelt szerepet kap a stratégiánkban – ezért őrizzük meg azokat a klubokat, amiket még Margóék hoztak létre, például a pozitív gondolkodásúak vagy a nyugdíjasok klubját. Természetesen mi is sok pódiumműsort, író-olvasó találkozót, ismeretterjesztő előadást szervezünk. Nagyon jó partnereink az általános iskolák és az óvodák, nekik nemcsak mesedélutánokat, de tematikus foglalkozást is tartunk. A legnehezebben megfogható, középiskolás korosztálynak is igyekszünk olyat nyújtani, amit az iskola nem tud – önismereti, érzelmi fejlesztést folytatni irodalmi műveken keresztül, a biblioterápia segítségével. Szívesen össze is kapcsolnánk a korosztályokat miközben bővítjük szolgáltatásainkat: a hozzánk eljutni már nem tudó idősök ellátásába, a könyvek házhoz szállításába szeretnénk bevonni a közösségi szolgálatot teljesítő diákokat.

V. M. M.: Meggyőződésem, hogy a gyerekekkel kiépített kapcsolat kulcsmomentum. Korábbi könyvtárosunk is nagyon jól szót értett a gyerekekkel, csapatot épített, olvasótáborokba mentünk nyaranta. Ezáltal olyan erős kötődés alakult ki, ami sok esetben személyes szinten is megmaradt – de a könyvtárral biztosan. Szép ez az egész ház, de a gyere-

rekönyvtárnak van egy különleges hangulata. És hasonló méretű, feladatú könyvtárhoz képest hatalmas a területe – az itt folyó szakmai munkához viszont már kicsi.

T. M. H.: Van interaktív táblánk, társasjátékaink, a biblioterápiás foglalkozáshoz varázspatika, de számítógép csak egy van a gyerekkönyvtárban, és az elég is. Inkább családi programokra hívjuk a gyerme-

keket és a szülőket, nagyszülőket. Ugyanakkor a szederkényi fiókkönyvtárban a felnőtteknek is szervezünk társaskört, játékos tudáspróbát, jönnek is játszani – és jól érezni magukat.

V. M. M.: Erre a típusú szolgáltatásra egyre nagyobb szükség lesz. Csak azok gondolják, hogy a digitális világ miatt háttérbe kell szorulnia a könyvtárnak, akik azt a könyvek raktározási helyével azonosítják. A számok sosem közvetítik az érzelmi többletet, hogy jó ide eljönni. Minden kitüntetésem mellett máig azt tartom a legnagyobb szakmai elismerésemnek, hogy 2000-ben a nyugdíjas olvasók elmentek tiltakozni a polgármesterhez az ellen, hogy összevonjanak minket a művelődési központtal – mondván, hogy jól, értük dolgozunk. Ez ugyanis azt jelentette, hogy amit ez a kollektíva itt végigvitt, annak volt értelme. Mert az eredmények mögött soha nem kicentizett napi 8 óra munka állt.

T. M. H.: Ma sem egyszerű megtervezni a következő évet, gazdálkodni kell az erőnkkel. A település 2016-ban lesz 50 éve város, ennek megünneplésében is lesz szerepünk, már csak azért, mert miénk a város helytörténeti gyűjteménye is, és a jubileum alkalmából interaktívvá alakítjuk a Modern város születik című kiállításunkat. Lesznek új vetélkedőink, foglalkozásaink. Közben vetünk egy digitalizáló berendezést, a KSZR-be újabb település lép be. De örülünk a feladatoknak, mert az azt is jelenti, hogy számítanak ránk – tudják, a könyvtáré olyan csapat, amely biztosan megoldja...

Csörnök Mariann

A könyvtár számokban

1965 – Május 1. út 15., két helyiség,

kb. 5000 kötet

1975 – Árkádsor 16., két emelet, több mint 30 ezer kötet

1998 – Széchenyi út 37., teljes felújítás, bővítés, több mint 100 ezer dokumentum – az „Év könyvtára” cím

2015 – 1600 négyzetméter

– állomány: 122 019 (szeptember vége)

– átlagosan napi 1,3 rendezvény

– 200 féle folyóirat

HELYISMERETI GYŰJTŐMUNKA A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

A megyei könyvtárak számára törvényi előírás a helyismereti gyűjtőmunka. Ugyanakkor a városi, kistelepülési gyűjteményeknek is fontos feladatuk, hogy a dokumentumok által minél többet megőrizzenek (és hozzáférhetővé tegyenek!) a település életéből. Még hozzá nemcsak tudományos céllal, de a lokálpatriotizmust is szolgálva. Az alábbi cikkel segítséget szeretnénk nyújtani ehhez a nem könnyű munkához.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtár 1952. október 26-án nyílt meg az olvasók előtt. A kezdetektől léteztek olyan minisztériumi utasítások, amelyek az újonnan létrejövő megyei könyvtárak feladatává tették a helyismereti dokumentumok gyűjtését, ezeket a 146/64. MM utasítás tette egyértelművé. Ez mind a mai napig nem változott, hiszen az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről és ennek 2012. évi módosítása is ezzel van összhangban. Ezt a célt szolgálja a 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet a sajtótermékek kötelempéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról is.

HATÁROK NÉLKÜL – TUDATOSAN

Könyvtárunkban a helyismereti tevékenységre a kezdetektől nagy hangsúlyt fektettek. Ezt bizonyítja az is, hogy a helyi vonatkozású dokumentumok gyűjtésén túlmenően már 1956-ban elindult a sajtófigyelés, ami napjainkban is folyik.

A helyismereti tevékenység fogalma a könyvtári terminológiában az egy adott helyre vonatkozó információk, illetve az azokat hordozó dokumentumok összességét jelöli, valamint azt a könyvtári tevékenységet, ami ezeknek az információknak összegyűjtésével, feltárásával, közvetítésével foglalkozik. Az „adott hely” kifejezés alatt egy közigazgatási terület, illetve egy természetföldrajzi egység értendő.

A helyismereti információ tartalmát tekintve komplex fogalom, nincsenek idő- és tematikai határai. A természeti viszonyokkal, a gazdasági élettel, az egészségüggyel, társadalmi és politikai szervezetekkel, közigazgatással, az urbanisztiká-

val, a kultúrával, művészetekkel stb. kapcsolatos műveket egyaránt gyűjtjük. Ebben a munkában elsődleges, meghatározó szerepe van az állománynak. Ez az alap, erre épülnek a feltárás és a szolgáltatás különböző formái, ezért rendkívül fontos az állományalakítás tudatossága. Az ezzel kapcsolatos szempontokat a gyűjtőköri szabályzatban rögzítjük.

A helyismereti dokumentumok a bennük rejlő információ szerint lehetnek helyi tartalmú dokumentumok, helyi kiadványok és helyi szerzők művei. Utóbbinál kritérium a szerző helyi kötődése. A könyvtáraknak kell eldönteniük, kit tartanak helyi szerzőnek, akiknek szépirodalmi, illetve szakirodalmi munkáit is gyűjtik.

A gyűjtőköri szabályzat fontos eleme a földrajzi határok kérdése. A határszéli megyékben – így nálunk is – ez sajátos problémát vet fel.

Gyűjtjük a jelenlegi megye területére vonatkozó helyismereti irodalmat. 1920-ig helyismereti anyagnak számít az egész Abaúj-Torna, Borsod és Zemplén vármegye területére vonatkozó információ. Gömör és Kishont vármegyének csak azon helységeiről szóló irodalmát gyűjtjük, amiket 1923-ban, Borsod, Gömör és Kishont megye egyesítésekor Borsodhoz csatoltak, valamint az 1938 és 1944 között ismét Magyarországhoz tartozott településekre vonatkozó dokumentumokat.

DOKUMENTUMTÍPUSOK, DIGITALIZÁLÁS

A szabályzatban meghatározzuk azokat a dokumentumtípusokat, amelyekre a gyűjtés kiterjed. Állományunk gerincét a könyvek alkotják, de igen fontosak a periodikák is. Több régi, eredetiben már beszerezhetetlen vagy megrongálódott idő-

Programok „helyhez kötve”

Könyvtárunk honlapján a Borsod-Miskolci Digitális Könyvtárban található az Évfordulónaptár, amely évenkénti összeállítás megyénk jeles évfordulós személyeiről, eseményeiről. Az első részben a helyi személyeket, a másodikban a helyi eseményeket csoportosítottuk. A kerek évfordulókat figyelembe véve betűrendben gyűjtöttük össze azokat a helyi személyeket, akik valamilyen szempontból kötődnek megyénk és a történeti vármegyék valamely településéhez. A „Művei” link alatt könyvtárunk állományában meglévő könyvek listája látható, míg a „Róla szóló” alatt a könyvtárunkban az illető személyről szóló könyvek listája található.

Az Évfordulónaptárat itt találja: <http://www.rfmlib.hu/hu/page/evfordulonaptar>

szaki kiadványt az Országos Széchényi Könyvtártól mikrofilmen vásároltunk meg, ezeket az utóbbi időben digitalizáltattuk. Gyűjtjük a kisnyomtatványokat, illetve az aprónyomtatványokat (ezek eltérő méretük és csekély információtartalmuk miatt más könyvtári kezelést kívánnak), digitalizálásuk a MaNDA program keretein belül folyamatban van.

A képdokumentumok: fényképek, képes levelezőlapok, dia-kockák igen fontos kiegészítői gyűjteményünknek. Az épületek, terek, falvak és városrészek átalakulását, változását lehet segítségükkel figyelemmel kísérni.

A gyarapítás, a feltáró munka és az ezen alapuló szolgáltatások szoros kapcsolatban vannak egymással. A helyismereti információszolgáltatásban nagyon fontos az analitikus feltárás. A monográfiákat, a gyűjteményes köteteket és a periodikumok

közleményeit online katalógusban tárjuk fel. Az évezred elején állományvédelmi és tartalomszolgáltatási szempontból megkezdtük a dokumentumok digitalizálását, ehhez anyagi támogatást a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumának pályázatai nyújtottak. Létrehoztuk a honlapunkon keresztül elérhető Borsod-Miskolci Digitális Könyvtárat, amely napjainkban is folyamatosan bővül.

A helyismereti munka szerepe és feladata máig nem változott, csak eszközei és módszerei mások. Élnünk kell az infokommunikációs forradalom lehetőségeivel ahhoz, hogy értékeinket megmutassuk a világnak, de a hagyományos utakról (kiállítások, vetélkedők, konferenciák szervezése és kiadványkészítés) sem szabad lemondani.

Székelyné Forintos Judit

A GYŰJTÉS ÉS A KAPCSOLATOK – A MATYÓKNÁL

Mottó: „Gyökerek nélkül elpusztul a növény. – Hogy maradhatna meg gyökerei nélkül az ember...”

(Schäffer Erzsébet)

A hagyomány arra kötelez, hogy a meglévő értékeinket feltárjuk, megóvjuk, és az utókor számára megőrizzük. A könyvtár viszont arra hivatott, hogy ezt az értéket az olvasók felé közvetítse, és rendelkezésükre bocsássa az érték megőrzése mellett.

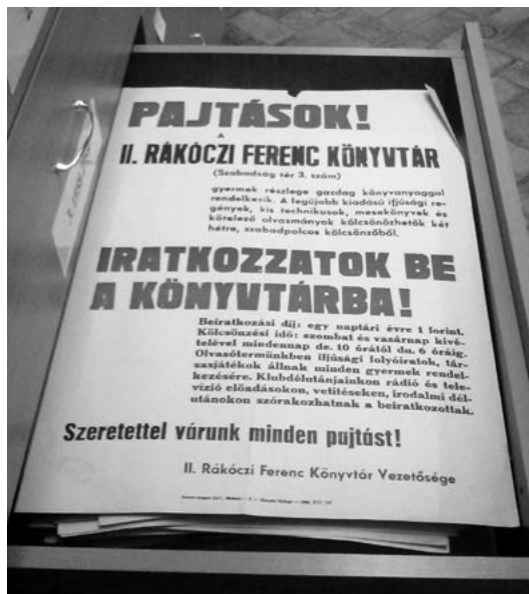
A mezőkövesdi könyvtárban már a kölcsönzés megindulásával egy időben megkezdődött az a gyűjtő-, kutatómunka, amellyel az ősök hagyatékát az utódoknak szeretnék megőrizni, átadni. A szűkös gazdasági keretek nem mindig jelentenek akadályt állományunk bővítésének. Lelkes helytörténészek, elszármazott kövesdiek sok fotóval, képeslappal, nyomtatott és vizuális dokumentummal gyarapítják az állományunkat.

Az elmúlt években nagy sikere volt az évenkénti 6 alkalmat magába foglaló helyismereti előadásorozatnak. Volt vendégünk bútorfestő,

mézeskalácsos, megismerkedhettünk Takács István festészetével, a tűzoltóság történetéről is sok érdekességet tudhatott meg a közönség. Egy-egy ilyen alkalommal azokat az embereket hívjuk előadónak, akik kötődnek a helyi kultúrához és szívesen megosztják tapasztalataikat az érdeklődőkkel. A gyakorlat azt mutatja, hogy ilyenkor nemcsak a rendszeres könyvtárba járók látogatnak el hozzánk, hanem azok is, akiket érdekel az adott téma.

A helytörténeti gyűjtemény nagy népszerűségnek örvend a szakdolgozók körében is. Amióta a matyó népművészet a szellemi világörökség része lett, sok fiatal vállalkozik arra, hogy szakdolgozatában ezzel foglalkozzon. Rengeteg irodalmat gyűjtöttünk össze már ebben a témában, és nagyon jó kapcsolatot ápolunk a népművészekkel is, akik szintén nagy segítségünkre vannak egy-egy téma bővebb kifejtésénél.

Juhász Mónika

Laczkó Pető Mihály Takács Istvánról tartott előadást

HUNGARICANA – A HELYISMERET DIGITÁLIS ORIGÓJA

2014 őszén részt vehettem a Könyvtári Intézet helytörténeti tanfolyamán, melynek legfontosabb hozadéka – az elméleti alapok felelevenítése mellett – azoknak az újabb fejlesztéseknek, alkalmazásoknak a megismerése volt, melyeket munkám során használni tudok. Ebben a rövid írásban ezekből választottam ki egy akkor még önállóan működő, ingyenes, a kutatómunkában és a tájékoztatásban is hasznos rendszert, amely később egy nagyobb jelentőséggel bíró portál részévé vált.

A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei címet viselő alkalmazás közvetlenül a www.mapire.eu/hu oldalon érhető el. Alapját az Osztrák–Magyar Monarchia egészét feldolgozó, a 18.

században induló, hadászati célokat szolgáló topográfiai felmérések jelentik. A katonai felmérések térképezési munkái 1763-ban, Mária Terézia uralkodása idején kezdődtek és 1887-ben, I. Ferenc József uralkodása alatt fejeződtek be a harmadik katonai felmérés lezárásával.

Az elkészült térképszelvények 1:28.800 és 1:25.000 méretarányban ábrázolták a domborzatot, utakat, építményeket, vízhálózatot és a településeket (utcák, házak, dűlők).

A magyar, osztrák és horvát nemzeti levéltár, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, valamint Budapest Főváros Levéltára tulajdonában lévő katonai felmérések térképeit és a kataszteri térképeket digitalizálás és georeferálás után egy megjelenítő szoftver segítségével tették elérhetővé az említett oldalon. A térképszelvények DVD formátumban eddig is használatban voltak, de ebben a rendszerben díjmentesen, online felületen jelennek meg.

A rendszer legfőbb újítása, hogy a régi térképeket a Google Maps aktuális térképeire helyezve is lehet tanulmányozni. Így például a települések esetében a jelenlegi utcabeosztásra egy második rétegben elhelyezhető egy 18. század végi állapot, ahol minden lakóházat, portát berajzoltak a felvétel során. A térképeken lehetőség van távolság és terület meghatározására is, valamint egy bő-

vítmény letöltésével a térképek 3D-ben is megjeleníthetők. A Mapire felületén a három katonai felmérés térképei mellett Budapest régi térképei, valamint kataszteri térképek is találhatóak. Utó-

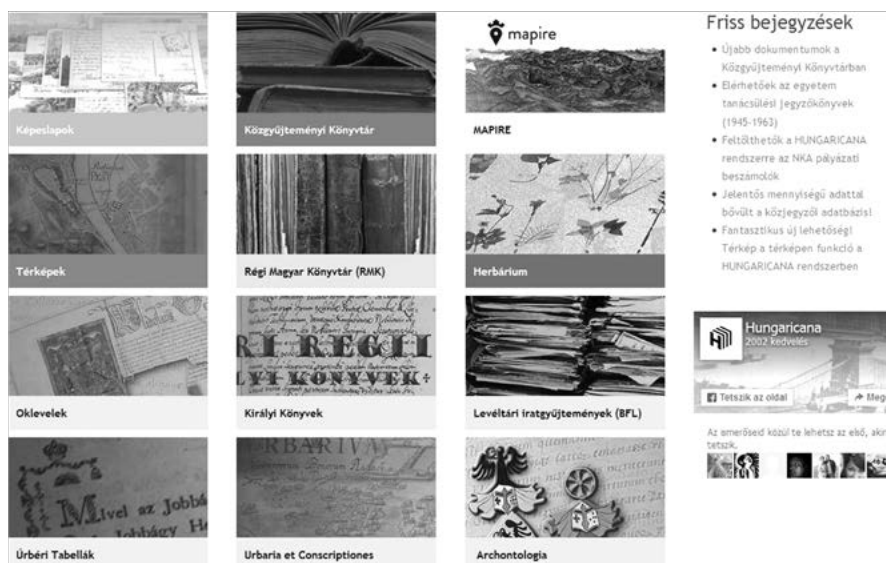
biak között szerepel több magyarországi megye katonai felméréseknél részletesebb, 1:2.880 lép-tékű térképe.

A tanfolyamon megismert Mapire a 2015 márciusában indult Hungaricana – Közgyűteményi Portál részévé vált. A www.hungaricana.hu oldalon elérhető gyűjtemény közgyűteményi adat-

bázisokat és teljes szövegű digitalizált dokumentumokat szolgáltató adatbázis. A gyűjtemény az NKA által támogatott, illetve az egyes intézmények saját forrásból megvalósított digitalizálási projektjeinek eredményeit egységes megjelenítésben, a kutatási igényeket messzemenően kielégítve szolgáltatja. A rendszerben 150 közgyűjtemény több mint 10 millió digitális felvétele érhető el díjmentesen.

Az adatbázis Képeslapok felületén öt intézmény – köztük a Zempléni Múzeum – mintegy 300 000 darab képeslapja kereshető és tekinthető meg. A keresést témakörök szerinti felosztás és egy térkép is segíti, melyet használva a keresett településhez kapcsolható képeslapokat lehet elérni.

A Régi Magyar Könyvtárban Szabó Károly bibliográfiája (az 1711 előtt megjelent magyar vonatkozású művek könyvészeti leírásai) első kötetének egy része szerepel. Az adatbázis az RMK első kötetéből az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható 748 kötetet, illetve a Magyar Tudományos Akadémia tulajdonában levő 130 kötetet tartalmazza. Az egyes művek-

hez részletes bibliográfiai leírás és a digitalizált oldalak kapcsolódnak. A fejlesztés az állományvédelmi szempontok kielégítése mellett jelentős értékkel bír a régi könyves kutatások terén is.

A Hungaricana a fenti két adatbázis mellett még további tízet szolgáltat, melyek közül a legnagyobb jelentőséggel az eddig külön futó múzeumi (Múzeumi Könyvtár) és levéltári (Magyar Levéltári Kiadványok adatbázisa) digitalizálási projekteket összekapcsoló Közgyűjteményi Könyvtár bír. Ebben az adatbázisban több ezer teljes szövegű kiadvány érhető el és kereshető egységes felületen. A múzeumi, levéltári kiadványok mellett itt kapott helyet az Országgyűlési Könyvtár gyűjteményeinek egy része, helyi folyóiratok digitalizált példányai, a Magyar Evangélikus Digitális Tár, a Népszámlálási Digitális Adattár, az MTA Könyvtára kiadványainak digitalizált példányai, közepkori okmánytárak gyűjteménye.

A Közgyűjteményi Könyvtárban a Herman Ottó Múzeum több mint 250 kiadványa tekinthető meg, olyan, a helyismereti tájékoztatásban nélkülözhetetlen sorozatok, mint a Borsodi Kismonográfiák, A Herman Ottó Múzeum Évkönyvei (51 kötet) és A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei (28 kötet). A megyei levéltár is fontos kiadványokkal szerepel a gyűj-

teményben. Évkönyvei, a legújabb Miskolc monográfia öt kötete és Dobrossy István Miskolc írásban és képekben című munkája mellett több mint száz kiadványát töltötték fel.

A Közgyűjteményi Könyvtár anyagának összeállításában a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Lévay József Muzeális Könyvtára is részt vett. A könyvtár a gyűjteményében található miskolci református gimnázium és miskolci katolikus gimnázium iskolai értesítőit digitalizáltatta. Ezzel a neveléstörténeti és helyismereti kutatás fontos forrásai lettek online elérhetőek. Az iskolai értesítők tartalmazzák a tanárok és tanulók névsorait, tanulmányi előmenetelét, az iskolaév jeles eseményeit, valamint az oktatók tudományos tevékenységét is. A tanintézetekhez kapcsolódó alapítványok, egyesetek, kulturális intézmények és gyűjtemények működéséről máshol nem fellelhető tájékoztatást adhatnak. A biográfiai kutatások alapját is jelentik az egyes pedagógusokhoz kapcsolódó méltatások, nekrológok, összefoglalók. Az iskolai értesítők gazdag tanulmány- és cikkanyagot tartalmaznak, melyek kereshetősége elsődleges fontosságú, hiszen sok publikáció csak ezekben a kiadványokban jelent meg.

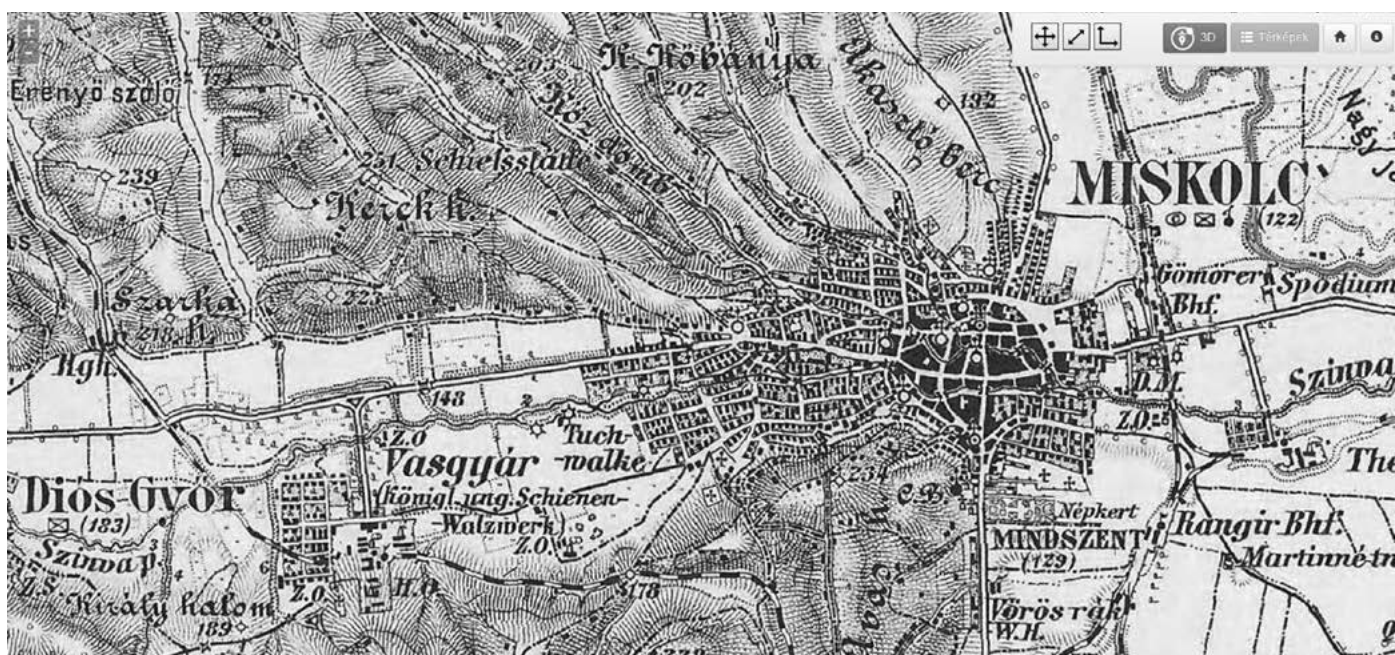
Varga Gábor

Címerek online

A Címerkereső (Magyar címerek weboldala) oldalt független szellemi szabadfoglalkozású programozók, designerek és kreatív szakemberek hozták létre 2010-ben. A Design & System csapatának weboldala 2015-ben indult, és a maga nemében valóban hiánypótló mű. Ország, vármegye, megye vagy település szerint is kereshetünk az adatbázisban. A címerkép és a leírás mellett számos egyéb információ (fotó, térkép stb.) segíti az adott település megismerését. Közlük az adott település címerhasználatáról szóló rendeletet is, ha tudni lehet, akkor a címer készítőjének nevét is. Számos reprodukciót Somogyi András készített.

A Címerkeresőt itt érheti el:

<https://magyarcimerek.hu/>

TUDÁS- ÉS ÉLMÉNYSZERZŐ, KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ PROGRAMOK A MEGYE KSZR-ES TELEPÜLÉSEIN

A helyi igényekhez alkalmazkodó, színvonalas kulturális, közösségi rendezvények, kiállítások, az olvasáskultúra fejlesztését támogató programok szervezése, a civil önszerveződés segítése – többek között ez is a megyei könyvtár feladata a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretén belül. De mi az, amire valóban „bejön” a közönség?

A rendezvényekre a településeknek állandó éves keret áll rendelkezésükre. A rendezvényszervezők a programok kiajánlása és szervezése során minden esetben maradandó irodalmi, zenei, esztétikai élmény közvetítésére törekcszenek, arra, hogy a magyar irodalom és a kortárs művészet jeles képviselőivel való személyes találkozás még több résztvevőben felkeltse az olvasás iránti igényt.

A programok személyre szabása, ütemezése és pénzügyi tervezése érdekében minden év elején sor kerül az elképzelések összegyűjtésére. E munkában különös figyelmet kapnak a gyakran nagymértékű munkanélküliséggel, szegénységgel küzdő legkisebb – 500 lélekszám alatti – települések, hiszen az ott élőknek sok esetben ez az egyetlen lehetőségük a kulturális élményszerzésre.

A szépirodalmat hagyományosan a közönségtalálkozókra hívott kortárs írókkal, költőkkel és műveikkel népszerűsítjük. Az idén vendégként meghívott Csorba Piroskát, Darvasi Lászlót, Fecske Csabát, Lackfi Jánost, Nyulász Pétert, Telegdi Ágneszt különösen szerette a közönség. Az ismeretterjesztést szolgáló rendezvények közül dr. Csókay András „Örömeink és veszteségeink kezelése a mindennapokban”, vagy dr. Papp Lajos „A hit szerepe a gyógyításban” című előadása több településen nagy létszámban vonzotta a hallgatóságot a könyvtárba.

A gyerekeknek kínált programok széles skálájából továbbra is a kézműves foglalkozások, a különböző vetélkedők, műveltségi játékok a legnépszerűbbek. Az Őszi Könyvtári Napok rendezvénysorozatához kapcsolódó „Szeressétek a könyvet, a tudás forrását!”

című irodalmi párbajon a helyi könyvtárosok lelkesedésének köszönhetően több mint 80 felső tagozatos diák vett részt.

A legkisebbeknek a Kiss Kata Zenekar által kidolgozott, „A Zene Benned Van!” elnevezésű interaktív, élményalapú oktatási program a kortárs- és a népzene egységén keresztül ismerteti meg a gyerekekkel az autentikus magyar népdalkincs értékeit. A fiatalok

ízlésvilágát a Kávészünet zenekar megzenésített versekkel formálja; az iskolai Trendhagyó Irodalomóra névre keresztelt interaktív előadás, mely felöleli a kötelező tananyag költeményeinek egy részét, a versek, a verstanulás megszerettetését célozza.

Écsi Gyöngyi és Kovács Marcell mesejátékai a mesemondást, bábozást és népi éneklést ötvözik, a magyar népmesében rejlő ősi tudást tárják a kicsik elé. A hagyományos

paravános bábelőadások – az Aranykapu, a Csodamalom és a Kalamajka Bábszínház – is nagyon közel állnak a gyermekek szívéhez. A Bárka vagy a Kisötlet Gyermekszínpad előadásain a kicsik nemcsak külső szemlélői, hanem résztvevői lesznek a meséknek. A lezajlott rendezvényekről kapott pozitív visszajelzések abban is megerősítenek bennünket, hogy az országos hírnevű alkotók mellett a helyben élő írók, költők, alkotóművészek meghatározó szereplői az olvasóvá nevelésnek.

Az ajánlott programok listája megtalálható a megyei könyvtári honlapon: <http://www.bazkonyvtar.hu/hu/page/programajanlo>

Szabóné Lenkefi Ildikó

„A KÖNYVEKNEK KÖSZÖNHETEK MINDENT”

Beszélgetés Laki-Lukács Lászlóval, megyénk első Szinnyei-díjas könyvtárosával

Az augusztus 20-i ünnepségek keretében Laki-Lukács László megkapta a szakmai munkáját elismerő Szinnyei József-díjat. Természetesen örül az elismerésnek, de úgy gondolja, már előtte is sokan megkaphatták volna ezt a díjat a megyében dolgozó könyvtárosok közül.

– Kezdjük egy kis számonkéréssel! Mi jut eszedbe, ha azt mondom: nulla-húsz, háromszázkilencven, nyolcszázkilencvennégy, kilenszáznyolc...

– Ezek ETO-számok! Könyvtártan, néprajz, magyar irodalom, helytörténet... Ezek azok a témák, amelyek mindig is foglalkoztattak.

– Nemcsak könyvtárosként, de helytörténeti kutatóként, néprajzsként is jelentős eredményeket értél el. Ha fontossági sorrendbe kellene állítanod a szakterületedet, mivel kezdenéd?

– A könyvtárral. Nekem a könyv, a könyvtár a legfontosabb. Tulajdonképpen annak köszönhetek mindent, amit eddigi életem során sikerült elérnem.

– Ez jól hangzik. De ugye nem azt jelenti, hogy már apró gyermekként is arról álmodoztál, hogy könyvtáros leszel?!

– Apró gyermekként leginkább szájatva hallgattam szüleim, nagyszüleim és rokonaim történeteit. Nagyon sokat meséltek arról, hogy éltek egykor a laki és a nyomári emberek, milyenek voltak régen az ünnepek, a lakodalmak, a temetések, aztán jöttek sorban a harcokról, háborúkról szóló elbeszélések. A múltunk emlékei iránti tisztelem innen eredeztethető, de a Lakon és a Nyomáron töltött éveknek köszönhetem a természet szeretetét, a kétkezi munka megbecsülését. Amikor már tudtam, mindent elolvastam, nagy könyvrajongó voltam, de az akkor még tényleg eszembe sem jutott, hogy egyszer majd könyvtáros leszek. Az edelényi gimnázium után a Könnyűipari Főiskolára jelentkeztem, szerettem volna bekerülni a divatszakmába. Fel is vettek, de nem sokáig maradtam.

– Feladtad?!

– Gimnazistaként még úgy képzeltem, hogy én majd megújítom az akkor még meglehetősen szürke férfidivatot. Nagy lelkesedéssel mentem Pestre, de amikor a szakmai gyakorlaton a Vörös Október Férfiruhagyárban ott álltunk a szalagnál, akkor már tudtam, nincs nekem semmi keresnivalóm ott, ahol minden azonos szabásminta alapján készül. Januárban megbetegedtem, hazajöttem, és már vissza sem mentem. Az edelényi könyvtár munkatársa lettem.

– Az unalmasnak tűnő konfekciódívat helyett magolhattad a címléírás szabályait és az ETO-számokat!

– Ha hiszed, ha nem: szerettem a katalogizálást és az ETO-t is. Az osztályozás során értettem meg az egyes

szakterületek belső rendjét, a tudományok alá-, fölé-, mellérendeltségét. Ez a hatalmas rendszer fegyelemre tanított, és az átláthatóság, a rendszerezettség szükségességére. Ehhez különösen nagy segítséget kaptam Augusztynyi Béla bácsitól, aki akkor módszertani könyvtárosként dolgozott Edelényben és az atyai barátom lett. Talán katonai múltjából eredt az ő fegyelme, pontossága, amit természetesen elvárt minden kollégától. De felnéztem rá rendkívüli műveltsége, jó értelemben vett megszállottsága miatt is. Ő beszélt rá, hogy végezzem el a könyvtár szakot, neki köszönhetem, hogy népművelő-könyvtáros lettem, közben jártam néprajz szakra az egyetemre, de ez mind-mind összefügg a múltunk értékeinek megismerésével, megmentésével, felmutatásával.

– Szinte minden területét megismerted a könyvtáros szakmának...

– Tényleg mindenféle könyvtártípusban, és a legkülönbözőbb munkakörökben dolgoztam. Az edelényi pályakezdés után a Kurityáni Bányász Művelődési Ház és Könyvtár könyvtárvezetője, majd a Szakszervezetek Megyei Tanácsa Központi Könyvtára igazgatója voltam, és dolgoztam az edelényi gimnáziumban is, majd pedig nyolc évig voltam a könyvtár, művelődési házat és tájházat magában foglaló Edelényi Városi Könyvtár és Edelényi Művelődési Intézmények igazgatója. Az évek során nagyon sok kiváló szakemberrel dolgozhattam, és köszönettel tartozom azoknak a kollégáknak is, akik felterjesztettek erre a díjra.

Filip Gabriella

PRO BIBLIOTHECA DÍJ – ELISMERÉS A MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK

A 10., jubileumi Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtáros találkozón, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban, 2015. október 5-én adtuk át először a Pro Bibliotheca díjat. A bronz emléklakettet az alapító igazgató ötlete alapján Varga Éva szobrászművész készítette.

Az első átadási alkalom szándékosan meglepetésként szolgált a könyvtáros kollégák és a díjazott számára is, hiszen a díj eredeti célja elsősorban az, hogy kitüntetésével megajándékozza, „meglepje” a kiemelkedő színvonalon teljesítő könyvtárosokat.

A következő évtől a díjat a könyvtár munkatársaiból álló grémium, bizottság fogja odaítélni az adott évben a miskolci és a megyei könyvtárügyért átlagon felüli teljesítményt nyújtó könyvtáros szakemberek számára. A díj hatósugara az egész megyére kiterjed, a városi díjat az intézmény munkatársai közül a megyei jogú városban szolgálatot teljesítő, a megyei díjat az intézmény megyei feladatát szolgáló munkatársai és a megye könyvtárosai közül az arra legérdemesebbek kaphatják meg.

AZ ELSŐ KITÜNTETETT

Az első díjazott Venyigéné Makrányi Margit, aki megyei hálózati igazgatóhelyettesként az elmúlt három évben végzett kiemelkedő munkájával érdemelte ki a kitüntetést. 2013 januárjától – a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer indulásától kezdve – irányító, koordináló munkájának eredményeként megyénkben új szakmai alapokon indult meg a kistéleplési könyvtári ellátás.

A feladat nem volt könnyű, hiszen csaknem háromszáz (azóta több mint 300) kistéleplés jelezte csatlakozási szándékát könyvtárunkhoz. A módszerek megválasztása ezért meghatározó volt a működés eredményességében, sikerében. Három év távlatában jól látható, hogy a nagyobb városok bevonásával, a munkatársak között a feladatok nemcsak területi alapon történő, hanem, azzal párhuzamosan, szakterületi alapú megosztásával hatékony ellátást sikerült biztosítani a megyében.

A könyvtárbuszok bevonása a szolgáltatásba, a letéti ellátás eszközeinek és módszereinek kialakítása, a rendez-

vények, szakmai napok szervezésének munkája a Terület-ellátási csoport közreműködésével a megyei hálózati igazgatóhelyettes irányító munkájának eredménye.

Saját feladatain túl az országos KSZR munkabizottság tevékenységében is a helyi érdekek figyelembe vételével képviselte megyénket. Számos kistéleplésen segítő szakmai javaslatai, eredeti ötletei alapján újultak meg a könyvtárak, sikeres pályázatok keretében.

2014-ben a miskolci és megyei gyermekkönyvtárosok bevonásával elindította a Hahó könyvtár(s)ak! olvasásnépszerűsítő játékot, melynek jutalma második éve az a balatoni táborozás, melyen eddig mintegy száz megyei kisiskolás vehetett részt.

Venyigéné Makrányi Margit az elmúlt három évben a megye kistéleplési könyvtáraiért végzett kimagasló szakmai munkájáért kapta meg az új alapítású könyvtáros díjat, és bár

november 1-jétől nyugdíjba vonult, továbbra is számítunk közreműködésére, szakmai ötleteire, tanácsaira.

Prókai Margit

A SÁROSPATAKI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZI GYŰJTEMÉNY KÖNYVTÁRA

A sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjteményt Kuklay Antal atya hozta létre 1967-ben. Vegyes gyűjtemény: könyvtár, levéltár, muzeális közgyűjtemény.

A könyvtárunk szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Állományát a sárospataki jezsuiták és kegyuraik, a Trautsohn, Bretzenheim, Windischgrätz család, valamint a plébánosok hagyatéka alapozta meg. A szerzetesrendek 1950-es feloszlata után a könyvtár újabb jelentős anyaggal bővült. A könyvtár részét képezi a muzeális könyvállományunk: több ősnymtatvány, köztük Petrarca műveinek 1496-os bázeli kiadása és számos könyvritkaság. Egy RMK unikum, Vizsolyi Biblia, egy 1506-os színezett fametszetes cseh Biblia, a sajlódi pálosok szertartáskönyvei, a pataki Windischgrätz könyvtár több száz kötete és Historia Domusok.

A Gyűjtemény könyvtári állománya jelenleg több mint 30 000 kötet. A gyűjtőkörét jellege, alapfeladata és a működési területe – az Egri Főegyházmegye földrajzi helyzete – határozza meg. Fő gyűjtőköre: vallás és vallástudomány, zempléni helyismereti irodalom, válogatás a filozófia és történettudomány, a vallásnéprajz, a pedagógia, a művészet, a zene köréből, az általános szakterületi tájékoztatáshoz szükséges lexikonok, kézikönyvek, valamint Árpád-házi Szent Erzsébet és a Rákóczi-család szakirodalma.

A könyvtár az Egri Főegyházmegye papsága számára teológiai szakkönyvtár funkciót lát el. Részt vesz a Főegyházmegye igehirdetői és lelkipásztori tevékenységének szakirodalmi ellátásában, tudományos tájékoztatásában, a híveket ellátja lelkeségi irodalommal, valamint közművelődési szerepet vállal a város kulturális életében és az idegenforgalom kiszolgálásában.

A könyvtár hosszú évekig a sárospataki római katolikus plébánia épületében működött. 1999-

ben megkaptuk tartós használatra a plébánia szomszédságában álló egykori katolikus fiúiskola megüresedett, a Római Katolikus Egyháznak visszaadott épületét. Az állami és egyházi támogatások segítségével megkezdett felújítás eredményeként 2007-ben a Szent Erzsébet Házba költözött át a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény könyvtára, levéltára, valamint állandó és időszaki kiállításai.

2009-ben a Megújuló Egyházi Gyűjtemények pályázat keretében olyan raktári berendezéseket tudtunk beszerezni, felújítani, amellyel lehetővé vált muzeális könyveink megfelelő elhelyezése. Ennek köszönhetően megújult a jezsuita könyvszekrényünk, és konferenciatermünkben sikerült egy látványkönyvtárat létrehozni.

A költözéssel párhuzamosan a könyvtár nyilvántartó rendszerét is korszerűsítettük, áttértünk a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerre. E rendszeren belül a teljes könyvtári állományunk az Egri Főegyházmegyei Könyvtárral közös adatbázisban kapott helyett.

2011–2012 folyamán a CBC HU-SK 09/01/1.3.1 „A Szent Erzsébet Út nyitó és záró állomásának infrastrukturális fejlesztése Sárospatakon és Kassán” című nyertes pályázatunk keretében információs és dokumentációs központ jött létre a Házban. Elkészült könyvtárunk új olvasóterme is.

Az átalakítások után, 2013-ban megkezdődhetett a könyvtári állomány szakszerű elhelyezése, revíziója, feldolgozása. Ez a folyamat reményeink szerint ez év végére befejeződik: megtörténik a teljes állomány revíziója.

Kelecseny Mónika

MESSZIRŐL LÁTSZANAK IGAZÁN A MAGAS HEGYEK

Nagy utazás megyénkben Buda Ferenc önéletrajzi kötetével

Buda Ferenc Kossuth- és József Attila-díjas költő – az utazásokat, a kisebb kitérőket, és a kényszerű távollétet, a három 56-os verse miatt kapott börtönbüntetés idejét leszámítva – mindig is az Alföldön élt. De gyermekkorának egyik feledhetetlen emléke, amikor a nyírségi Rohod határából meglátta a tokaji hegyet.

Buda Ferenc Debrecenben született, ott járt iskolába, az ottani egyetem bölcsészkarán szerzett diplomát, több alföldi településen – Pusztavacson, Kecskeméten, Kerekegyháza – is tanított, majd évekig a Bács-Kiskun Megyei Levéltár munkatársa volt, később pedig a Kecskeméti megjelenő irodalmi lap, a Forrás főmunkatársa lett. Állandó lakhelye évek óta Tiszakécske, de sok időt tölt Kecskeméten is. Amikor életében először járt Miskolcon, maga sem hitte volna, hogy egyszer az itteni irodalmi lap, a Napjaink szerzője lesz, és hogy az itteni szerkesztőknek, leginkább Kabdebó Lóránt irodalomtörténésznek köszönhetően őt is a Hetek nevű költői csoportosuláshoz sorolják. (Igaz, amikor először itt járt, arra sem gondolt még, hogy egyáltalán költő lesz.)

Buda Ferenc Miskolcon, a Könyvhét megnyitóján

A Hetek költői – Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Kalász László, Raffai Sarolta, Ratkó József és Serfőző Simon – az ország különböző vidékein éltek, személyesen még alig-alig ismerték egymást, amikor együtt kezdték emlegetni őket. Azért kerültek egy csoportba, mert hasonlóan gondolkodtak a világról, vállalták a sorsközösséget a szegényekkel, az elesettekkel, és vállalták a közéleti felelősséget is.

Buda Ferenc Világ, világom című könyvében is megemlékezik itteni kapcsolatairól. Az önéletrajzi kötetben elsősorban családjáról, gyermekéveiről, iskoláiról ír, de mivel felnőttként tekint vissza erre az időszakra, itt-ott beleszövi a történetekbe a később megszerzett tapasztalatokat is. Így került az Aggtelek környéki úttörőtáborozás emlékeinek leírásába az évtizedekkel később megismert költőtárs, Kalász László.

„Lassacsán végállomásunk felé közeledve mókás helyneveket olvastunk le az állomásépületek homlok-

zatáról: Szalonna, Perkupa. 'Na, ez jó falu lehet, minden szalonnából van. Ugorgyunk csak le, vágjunk egy jó darabot belőle!' – 'Haggyad már szalonnát, mingyán Kolbász következik' – 'Te csak elhallgass, mert különben Perkupán csaplak!' Így évődünk egymással a fura falunevekkel eljátszodva, s nekem akkor még halvány sejtelmem sem volt róla, hogy majdani barátom, a ragyogó tehetségű költő, Kalász László szülőföldjén járok.”

Az egykor volt táborozásnak köszönhetően szerepel még ebben a kötetben megyénk több más vidéke, települése is. Amit pedig a tokaji hegy kapcsán leírt Buda Ferenc, abban a gyermeki rácsodálkozás mellett felfedezhetjük az érett költő bölcsességét is. „Nyíregyháza után északnyugat felé kanyarodva egy óra sem telt el, s a távolban kékesszürkén megjelent előttünk a tokaji hegy. Eszembe jutott, hogy Apám falujában, Rohodon, a szőlődomb oldalában – hány éve is? három? vagy már négy? – mekkora izgalom fogott el, amikor ugyanennek a hegynek alig fölsejlő, halvány körvonalait megpillantottam a messzi láthatár legalján. Most meg itt van egyenest az orrom előtt! Elhagytuk Rakamazt, már a Tisza hídján dübörög keresztül a vonat, a hegy dereka szőlősorok keskeny csíkjaival sűrűn telirajzolva, át is értünk a túloldalra, itt az állomás, ám a hegy kúpja sehol: olyan közel kerültünk hozzá, hogy az alja eltakarta.”

A vonatablaktól visszatekintve a gyermek Buda Ferenc is meglátta a tokaji hegyet, felnőttként pedig már tudja, és a könyvben leírta, amire egy kirgiz közmondásban is megtalálta a magyarázatot: „Hegyet ki látni akar, messziről nézze.”

Filip Gabriella

HAHÓ, KÖNYVTÁR(S)AK! – HAHÓ, BALATON!

Borsod-Abaúj-Zemplén megye általános iskoláinak III. és IV. osztályos tanulói jelentkeztek a Hahó, könyvtár(s)ak! című olvasásnépszerűsítő játékra, amit a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 2015 februárjában a KSZR keretében hirdetett meg. A tét, többek között, egy balatoni nyaralás volt!

A játék célja az volt, hogy a megye könyvtárai minél több gyereket juttassanak közelebb a könyvek, az olvasás „világához”. A felhívásra a megye számos településéről – többek között az

alacskai, a böcsi, a hejőkeresztúri, a kazincbarcikai, a kistokaji, az ónodi, az ózdi, a révleányvári, a rudolftlepi, a sátoraljaújhelyi, a serényfalvai, a tardi, a taktakenézi és a telkibányai általános iskolából, valamint Miskolc 5 intézményéből – összesen 46 csapat jelentkezett. Így több mint száznyolcvan tanuló vetette bele magát az olvasásba. Hónapról hónapra a mai magyar gyermekirodalom legjelentősebb képviselőinek alkotásait ismerhették meg játékos formában a gyerekek.

A két írásbeli fordulóban legjobban teljesítő 14 csapat vett részt a június 8-án, Miskolcon megtartott szóbeli döntőn. Ez a játékos vetélkedő is felért egy író-olvasó találkozóra, hiszen a zsűri elnöke Bosnyák Viktória író, műfordító volt. A legsikeresebb csapatok, összesen 44 gyerek utazhatott – a KSZR támogatásának köszönhetően – a Balatonra.

A balatonmáriaifürdői egy hét során – a fürdőzés, napozás mellett – kézműves foglalkozásokon, koncerteken vehettek rész a gyerekek. Szerepelt még a programban sétahajókázás, nagyvázsonyi kirándulás, sok-sok játék és a Tihanyi Szabadtéri Színpadon a Vuk című musical megtekintése.

Ez a játék, mely hónapokon keresztül az olvasásra, a könyvtárakra irányítja a gyerekek figyelmét, és természetesen a balatoni élmények hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a későbbiek során is fontos időtöltésnek, és ismeretszerzésnek tekintsék a könyveket, és életemüké váljon az olvasás.

A játék és nyaralás sikerességét bizonyítja néhány szülő, nagyszülő és természetesen gyermek benyomása, véleménye a balatoni hétről:

„Örömmel nézegettem a fényképeket! Nagyon jó látni, hogy Gergőkém milyen jól

érzi magát és egyben nagyon megnyugtató látni, hogy milyen biztonságban van. Látszik a nevelők odafigyelése és az, hogy milyen jó programokkal készültek.”

„Szeretném megköszönni ezt a hetet, melyet az unokám a táborban tölthetett. Ennyi program és élmény, amiben részük volt a gyerekeknek, egy egész nyárra elég lett volna!”

„Nekem az tetszett a legjobban, hogy olyan sokat fürödtünk a Balatonban. Az is jó volt, amikor nagyon hullámozott a Balaton. De a Vuk c. musical is tetszett.”

„Nekem nagyon tetszett a vár meg az egész Nagyvázsony. A Balaton nagyon jó volt, főleg az, amikor nagyon hullámozott. Amikor fagyiztunk, hát az olyan, de olyan finom volt, hogy valami elképesztő. Ja, még Tihany is nagyon jó volt. De szerintem maga ez a tábor fantasztikus.”

„Nekem nagyon ízlettek az ételek, és sok érdekes helyen voltunk. Olyan jó volt, hogy minden nap fürödhettem a Balatonban! Más szóval szerintem szuper volt ez a tábor.”

Mi tehető ehhez még hozzá? Mindenki, aki részt vett a Hahó, könyvtár(s)ak! vetélkedő szervezésében, lebonyolításában, a táborban, örömmel tette. És nem melleleg: a történet folytatódik! Könyvtárak kerestetnek 2016-ban is!

Miklós Katalin

10 ÉVES OKN – JUBILÁLÓ MEGYEI TALÁLKOZÓ

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár a 10. Országos Könyvtári Napokat a 10., jubileumi megyei könyvtáros találkozóval nyitotta meg – és az olvasókkal való nagy találkozással, a Könyves Vasárnappal zárta.

Az október 5-ei könyvtáros találkozó díszvendége az EMMI Közgyűjteményi Főosztályának vezetője, dr. Sepsey Tamásné dr. Vígh Annamária értékelte a megyei könyvtárak tevékenységét, a kistélepülési könyvtári ellátás eredményeit. Az elmúlt 10 év találkozóinak eseményeit Venyigéné Makrányi Margit megyei hálózati igazgatóhelyettes elevenítette föl, értékelve azok szakmai hasznosságát, élményeit. Kiemelte, hogy sikerült valódi közösséget építeni és példaképeket felmutatni – ez a kezdetektől célja is a rendezvényünknek. Ennek jegyében köszöntöttük a jubiláló és nyugdíjba vonuló könyvtárosokat.

Most először adtuk át a megye könyvtárosainak munkáját elismerő Pro Bibliotheca díjat (*erről a 16. oldalon részletesen írunk*). A másik örömteli eseményt a határon túli kollégákkal való közös ünneplés jelentette. Könyvtárunk ebben az évben kötött együttműködési megállapodást a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtárral, melynek eredményeként a miskolci találkozón két udvarhelyi kolléganő, Kisfaludi Erika és Kovács Erzsébet vett részt.

A határon túli kapcsolatok jegyében folytatódott az OKN második, keddi napja is, Helytörténeti kutatások Miskolcon és Kassán címmel. Vérbeli lokálpatrióta kutatók, tudósok számoltak be a miskolci kutatásokról: a várostörténeti adatbázisról, az Avasi Disputa kutatási programjáról, a középkori és újkori Avas újabb történeti topográfiai kutatásairól. A kassai Állami Tudományos Könyvtár munkatársai bemutatták a több évtizedes kutatásuk eredményeként nemrég megjelent Kassaiak lexikona (1848–1938) című életrajzi lexikon első kötetét, utalva annak számos magyar vonatkozására, jelentőségére. Egy példányt ajándékba kapott könyvtárunk, így a kutatók nálunk is hozzáférnek az információhoz.

A hagyományainknak megfelelően rendeztünk – performanszal színesített – könyvbemutatót: Kert a könyvtárban, élmény a könyvben című rendezvény keretében a Húszimádóknak című könyvet Vass Tibor József Attila-díjas költő, a kötet szerkesztője, a Spanyolnátha művészeti folyóirat főszerkesztője mutatta be. A Felföldi

Fotográfusok Szövetségéhez tartozó alkotók kalotaszegi képeiből rendezett kiállítást Szathmáry-Király Ádám, a szövetség vezetője nyitotta meg.

A hét végén, pénteken és szombaton könyvtárbuszunk Miskolcon közlekedett, a belvárostól távolabbi területeken toborozva olvasókat (Komlóstető, Hámor, Perces, Bodótető és Szirma, Görömböly,

Hejőcsaba, Tapolca városrészben). A hetet a szokásokhoz hűen a Könyves Vasárnap zárta, játékos családi vetélkedővel, az olvasók királya és királynője megkoronázásával, Gryllus-koncerttel – óriási érdeklődés mellett, személyesebbé téve kapcsolatunkat az olvasókkal. A visszajelzések megerősítettek

minket abban, hogy a rendezvénysorozatot a hagyományos programokkal együtt sikerült újdonságokkal, aktualitásokkal frissíteni, és tartalmilag is gazdagítani.

Prókai Margit

SZÉLJEGYZET

SZAKMÁNK SZENTJEI

A könyveknek, a könyvtáraknak és a könyvtárosoknak négy vagy öt, esetleg több védőszentje is van.

Szent Jeromos, Szent Lőrinc és Alexandriai Szent Katalin is védelmezte – több más szakma, hivatás, élethelyzet mellett – a tudást, a könyvet, az olvasást. Szent Viboráda szintén könyves szakember volt, könyvkötőként is dolgozott a Sankt Gallen-i kolostorban. Feljegyezték róla, hogy jóstehetségének köszönhetően 926-ban megjövendölte a magyarok támadását, azt javasolta az apátnak, rejtse el a könyvtár és a templom kincseit. A papok, a szerzetesek mind-mind elmenekültek, de ő a cellájában maradt. Szomorú történet, de szegény apácát lemészárolták a fosztogató magyarok. Ezért lett Viboráda jelképe a bárd és persze a könyv, és ezért lett a könyvtárosok védőszentje is. E-könyvek, az elektronikus könyvtárak és az informatikus-könyvtárosok legfőbb védelmezője Sevillai Szent Izidor lett. A középkorban élt Izidor ugyan még mit sem tudhatott az internetről, de tudásának, enciklopédikus műveltségének köszönhetően II. János Pál pápa őt nevezte meg a számítógépek, a számítógépet használók, az elektronikus kommunikáció patrónusaként.

(Vannak, akik azt állítják, külön védőszentje van a katalógizálóknak, de ezt egyelőre nem sikerült bibliográfiai adatokkal alátámasztani...) (fg)

OKN – A MEGYÉBEN

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár által megyei szinten koordinált Országos Könyvtári Napok programsorozatban évről évre több könyvtár vesz részt. Mivel a pályázati forrás mértéke nem változott az elmúlt évihez képest, és nem is igazodott a megye településeinek számához, a rendezvénysorozat sikerességéhez a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer is jelentős támogatással járult hozzá.

A sorozat mottója 2015-ben a „Könyvtárba mentem, gyere utánam!” volt. A felhívást komolyan vették kollégáink is, mivel Borsod-Abaúj-Zemplén megye 328 településén 358 intézmény várta

változatos programokkal, közönségtalálkozókkal, gyermekfoglalkozásokkal, kiállítások rendezésével és képzésekkel a környezetében élőket. Az idén 10. alkalommal meghirdetett, jubileumi eseménysorozathoz megyénk 787 rendezvénnyel járult hozzá.

A programfajtaikat tekintve: kézműves foglalkozástól kezdve a zenei élményt nyújtó koncerteken, valamint író-olvasó találkozókra és olvasásnépszerűsítő felhívásokon át a vetélkedőig és műveltségi játékokig rendkívül gazdag lehetőségeket kínáltunk az érdeklődők számára. A közel 17 000 résztvevő, a babáktól a nyugdíjas korosztályig, megtalálta a számára érdekes programot.

KÖNYVTÁRI NAPOK

2014-ben rendeztük meg első alkalommal a miskolci Petőfi Könyvtári Napokat, ami az idén is nagy sikerrel zajlott le szeptember 25–26-án. A programok sorát Tóth-Kane Kumba Dada festménykiállításával nyitottuk meg, majd a második napon színes, izgalmas játékok, zenés táncos műsorok várták az érdeklődőket. Ilyen alkalmakon elmaradhatatlan a kézműveskedés, különlegességként vakvezető kutyákkal és a Braille-írással ismerkedhettek meg a látogatók.

A Petőfi Könyvtári Napok megrendezése nagyon jó alkalom arra, hogy

a városrész lakóit minél nagyobb számban becsábítsuk a könyvtárba, és nemcsak egyszeri látogatóként, de a kínált kedvezményeknek köszönhetően rendszeres könyvtárhasználóként is.

A miskolci Tompa Mihály Könyvtár évek óta megemlékezik névadójáról a születésnapjához közeli időpontban. Idén ötödik alkalommal rendeztük meg a Tompa-emléknapot. Műveiből is hallhattak ízelítőt a vendégek illő zenei kísérettel, de magáról a költőről is sok újdonságot megtudhattunk.

Számos, eddig leíratlan anekdota és történet maradt fenn róla Gömörben, melyekből A hanvai pap hamvai című könyvében gyűjtött össze egy csokorra valót Farkas Ottó, aki ez alkalommal ellátogatott a könyvtárba, hogy még jobban megismerhessük nem a költőt, hanem az embert.

Több volt ez a Tompa Mihályra való emlékezésnél. Ráirányította a figyelmet a költészetre, az irodalomra, az olvasásra, és nem utolsósorban arra, hogy a könyvtárakban őrzött és elérhetővé tett értékekre bárki rátalálhat.

KÖNYVES VASÁRNAP

Tízéves az Országos Könyvtári Napok, így tízedik alkalommal rendezte meg a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár a programsorozat keretében a Könyves Vasárnapot is. Ezen a napon elsősorban a családok veszik birtokukba a könyvtár szolgáltató tereit a földszinttől a második emeletig. Játsszik gyermek és felnőtt, igyekeznek legyőzni a könnyebb-nehezebb „akadályokat”, és vidáman gyűjtik a pontokat a győzelem reményében. Persze ebben a játékban mindenki győztes. Nemcsak azért, mert valamilyen ajándékkal térhet haza, hanem azért is, mert egy jó hangulatú délelőttöt töltenek el nálunk – együtt.

Közben a gyerekek megtapasztalhatják az alkotás, a kézműveskedés örömét, az olvasók királynője és királya pedig büszkén viseli a sok olvasás jutalmául kapott koronát. Mint a korábbi különleges vasárnapokon, most is hatalmas tortával ünnepeltük a napot. És nem maradhatott el a záró koncert sem, melyen ezúttal Gryllus Vilmos játszott. Ez a nap, nagyon jó alkalom arra, hogy a résztvevők megtapasztalják; a könyvtár sok élmény forrása is lehet, melynek hatására a gyerekek nagyobb korukban, sőt felnőttként is rendszeres használói lehetnek a könyvtárnak.

„VISOLBAN KEZDETTETETT” – ÉS FOLYTATÓDIK

„Visolban kezdetetett böyt elő szombaton, az az, 18. napián böyt elő hauánac 1589. estendőben...” Az 1590-ben, Károlyi (eredetileg Radicsics) Gáspár gönci prédikátor (Nagykároly, 1529 – Gönc, 1591) fordításában kiadott Vizsolyi Biblia utolsó oldalán áll az idézett mondat. A fordítómunkát Károlyi több más lelkésszel együtt, mecénások segítségével végezte 1586-tól. A nyomtatást 1589. február 18-án kezdték, és 1590. július 20-án fejezték be Mantskovit Bálint lengyel származású nyomdász vezetésével.

Egy Vizsolyi Biblia 6 kg és 2412 oldalt tartalmaz. Első magyar nyelvű Szentírásunk, melyből 7–800 darabot nyomtattak, de már a Régi Magyarországi Nyomtatványok szerint is csak 51 maradt fenn (egy példány a vizsolyi templomban látható), új életre kelt Daruka Mihálynak, a Vizsolyi Biblianyomtató Műhely vezetőjének köszönhetően, aki teljesen korhű eszközökkel és módszerekkel újra kinyomtatta az egész Bibliát, melyet 2015 jú-

liusában mutattak be az érdeklődőknek, s amely pontos mása a 425 évvel ezelőtt készült műnek.

A nem mindennapi vállalkozáshoz még papírmal- mot is kellett építeni, hogy az eredetivel megegyező papírt használhassanak. Daruka Mihály terveiben 200 Biblia nyomtatása szerepel. A nem mindennapi munkába nemcsak bepillanthatnak a látogatók, de támogathatják is azt. 4500 forintért már bárki örökbe fogadhat egy betűt, 25 000-ért pedig nyomdai cifrát is. Eddig kevesebb mint 50 könyv talált gazdára, de ez nem is meglepő a 4000 eurós ár mellett.

A Vizsolyi Biblia idén hungarikum lett, többek között azért, mert „[...] Kulturális, hitéleti és nyelvtörténeti hatása felbecsülhetetlen.”

A virtuális ismerkedéshez ajánlott oldalak:

<http://vizsolyibiblia.hu/> és <http://vizsolyibiblia.com/>

Bede Katalin

TEZAUROSZ – SZAKMAI ÖTLETBÖRZE

MEGELEVENEDETT OLDALAK

A Megelevenedett oldalak kalandos olvasóverseny újszerűsége máig tart, pedig már 9. alkalommal tettünk kísérletet arra, hogy ily módon népszerűsítsük az olvasást a bogácsi Bükkalja Általános Iskolában. Most Nógrádi Gábor a Mi Kinizsünk című ifjúsági regénye helyszíneivé rendeztük át tanítás után a tantermet. A 11 helyszínen tanulóink részleteket olvastak a könyvből, majd az olvasott szövegrészhez kapcsolódó feladatok megoldása közben a regény szereplőivé válhattak. A történet felnőtt szereplőit pedagógusok, szülők, Bogács község intézményvezetői alakították.

A verseny értéke, hogy nem a tárgyi tudás a hangsúlyos, hanem az ügyesség, találatekonyság, megfigyelőkészség, bátorság, emlékezet, kommunikációs készség, néhol az erő, természetesen a szövegértésre alapozva.

JÓ BORRAL, KÖNYVVEL

Az Országos Könyvtári Napok programsorozat keretében rendeztük meg a felnőtteknek a Tüzes borok, pajzán mesék Bogácsról című rendezvényt. Akár-

milyen hihetetlen, ezen a rendezvényen a természet nagy ajándékának, a bornak segítségével a könyvtárba járást próbáltuk népszerűsíteni. Szerettük volna megmutatni, hogy milyen sokoldalú tanulási, tájékozódási, kulturális, szociális lehetőség rejlik a könyv, a bor és a téma iránt fogékony közösség találkozásakor.

A népmeséket helyi mesemondóink osztották meg velünk. A borok bemutatására kiváló bogácsi borászok vállalkoztak. A bogácsi pincéket bemutató film által élénk tárult a Bükkalja borvidéke. A rögtönzött mini könyvtár révén a jelenlévőknek lehetőségük volt a szőlőfeldolgozásról, a borkészítés technológiájáról szóló könyvekbe betekinteni, borverseket, székely népmeséket, történeteket lapozgatni.

Megtapasztalhattuk, hogy a „könyvtár, mint közösségi tér” kifejezés helytálló (még akkor is, ha éppen a hely szűke miatt ezt a könyvtári rendezvényt a Községi Házban rendeztük meg) – ugyanis sokáig kötetlen beszélgetés következett, ami számomra azt sugallta, hogy a gépek világában igény van a társas kapcsolatokra, eszmecserére.

Jankóné Jónás Zsuzsa

EMLÉKEZÉS...

„Életének 76. évében, 2015. augusztus 19-én elhunyt Hernádi Istvánné könyvtáros, magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanár, 1976. májusa és 1992. augusztusa között a Miskolci Városi Könyvtár igazgatója.”

Nagyon nehéz keresni a szavakat, melyek a döbbenetet, fájdalmat kifejezhetnék haláloz hírének hallatán.

Visszagondolni, emlékezni egy nagyszerű emberre, igazgatóra, kollégára, az együtt töltött évekre csak csendben, méltósággal lehet, miközben az évek minden apró részlete gazdag tartalommal volt tele. Foszlányokat lehet csak felidézni, emlékképeket felsorolni, melyek visszatükrözik számunkra lényedet, a szakma iránti szeretetedet, végtelen lelkesedéssel végzett munkádat. Igazgatói kinevezéssel nagy elődök nyomdokaiba léptél, s az évek alatt Te is példaképpé váltál kollégáid számára.

A szilárd alapokra épülő Miskolci Városi Könyvtár hálózat igazi szellemi műhely volt a városban, és elért sikereit, hírét tovább repítetted a szakma minden területén. Szakmailag sokoldalú utat választottál, ami tele volt kihívásokkal (ötletekkel, feladatokkal) a munkatársaid számára is. Alakítottál, vezettél, tanítottál minket, szárnyakat adtál nekünk, akik

alig néhány évvel voltunk fiatalabbak Tőled. Tudtad, hogyan kell a megörökölt kincsekre vigyázni. Lehetőségeket adtál, hogy országos nagyrendezvényeken részt vehessünk, továbbképzésekre küldtél bennünket, szakmai kirándulásokat szerveztél határon innen és határon túli könyvtárak megtekintésére. Mindezek szolgálták meglévő szakmai tudásunk bővítését.

Törődtél azzal, hogy könyvtáros nagy családban dolgozzunk, a fiókkönyvtárak munkatársai egymás munkáját tiszteljék, s önzetlenül segítsenek egymásnak, ha arra szükség volt. Igyekezted a legmagasabb szintű szakmai tudással mindenre megoldást keresni. A könyvtárban végzett munkára a legmélyebb részletességig rátekintésünk volt, értettünk minden szakmai feladat elvégzéséhez, így tanították előd igazgatóink és Te magad is. Így ismertek minket országszerte: a miskolci könyvtárosok, akik minden területen megállják a helyüket...

Nóra, kedves! Emberségből fakadó hivatásod, a könyvtár iránti szakmai szereteted úgy tudtad átadni nekünk, hogy önmagad, szívedet és minden képességedet emberfeletti ajándékká tetted számunkra. Köszönjük Neked mi, akik ismertünk és becsültük szakmai és emberi nagyságodat.

Nehéz elfogadni, hogy már csak búcsúzni tudunk Tőled. Isten Veled, nyugodj békében...

Vörösné Hornyánszki Erika

AZ Ő VÁROSA, AZ Ő KÖNYVTÁRA VOLT...

„Nem dicsérés csak temetés
Temetés sem csak számvetés
Hatmilliárdból ez az Egy
Semmiből sarjadt gyermeked
Ujjon kiszámolt egyszerű
Az Összben Eggyel kevesebb
Amely fölötté összecsap
Az Össejtek kórtánca csak”

A kedves barát, a költő Somlyó György Elrendelés című versének sorait idézve jelent meg 2015. április

21-én, Nyékládházán, a helyi médiumban a szomorú hír: Demkó Anna, a könyvtáros, örökre „elment”.

Anna 1951. május 27-én született Nyékládházán. Itt élt és dolgozott. 43 éven át volt a helyi könyvtár vezetője, népművelő és igazi lokálpatrióta. Szerette és – nem túlzás – legjobban ismerte szülőhelyét, az itt élő emberek legtöbbszörét. Szakmai tudása, műveltsége, nagy helyismerete, segítőkészsége miatt sokan tisztelték és szerették.

Saját elhatározásából kutatta szülőhelye történetét, településünk híres szülötteinek életét, a településhez való kötődésüket, melyet folyamatosan le is jegyzett, így a szakdolgozatukat e témában írónak is tudott segíteni. Fontos résztvevő volt a nyékládházi helytörténeti gyűjtemény megvalósításában. Ugyanilyen aktívan részt vett az intézmény rendezvényeinek szervezésében és lebonyolításában is.

Annának a „könyvtára” volt a második otthona. Ő mindennap túlórázott. Az „érted haragszom nem elled” jellemezte, amikor szigorúbban fordult az ifjúság felé. Nem ismerte a „betegszabadság” fogalmát, még súlyosan beteg állapotában is bent találtam a könyvtárban.

Április 19-én meglátogattam a kórházban, voltak kérései, kérdései. Nem készült „elmenni”.

Ám Anna április 21-én éjjel örökre „elment”.

Demkó Annának, Nyékládháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2015. június 28-án posztumusz Pro Urbe díjat adományozott.

Perge Józsefné

GÁL HALÁSZ ANNA: KÁVÉ A TERASZON

Az ünnepi könyvhétre jelent meg Gál Halász Anna *Kávé a teraszon* című regényének második, átdolgozott kiadása. Ez volt a szerző 15. kötete, és sajnos, már tudjuk: életében az utolsó. A mezőzombori születésű, alsózsoltcai Gál Sándorné, akit íróként nagyon sokan ismertek ebben a megyében, szeptember 21-én elhunyt.

Az ünnepi könyvhéten még dedikálta a régi-új regényét Gál Halász Anna, de az őszre tervezett könyvtári kötetbe-mutatókat egyre jobban elhatalmasodó betegsége miatt lemondta. Pedig a *Kávé a teraszon* olvasóinak biztos számtalan kérdése lett volna. Így csak találgathatunk, miért dolgozta át a regényt? Minek van valóságalapja és mi a fikció a történetben? Nem félt-e attól, hogy majd szóvá teszik: ilyen nagy szerelem nincs, nem létezik. Vagy valamikor mégis lehetett? Úgy írja, mintha igazán megtörtént – vagy megtörténhetett volna. De hogy mikor, az nem derül ki a regényből. A cselekmény idejéről annyit tudunk, amennyit a bevezetőben ír a szerző: „akkor játszódik, amikor még a Polgármesteri Hivatal Tanácsházának hívták”, és a fül-szövegben elárul a kiadó: „az 1950-es években játszódik”. Ennél többet nem tudunk meg arról a korról, amelyben a Telekfalván helyettesítő postáskisasszony és a helyi orvos szerelme lángra lobban és házassággá érik.

Már nem tudjuk megkérdezni a szerzőt, hogy szándékosan hagyta ki regényéből a világot, vagy az 50-es

évek valóságát tényleg nem érzékelték a szereplők: sem a nyugdíjas tanítónő, sem az orvos, sem az ő édesanyja, sem a tanárok, sem az óvónő, sem a postáskisasszony, sem a festőművész, sem az egyetemi hallgató, sem a fiatal katonatiszt. Ebben a történetben nincs se tanácselnök, se téceszelnök, se párttitkár, se rendőr... Igaz, pap sem. A helyi értelmiségen és vendégeiken kívül a falu többi lakójáról sem sokat tudunk meg. Jellemzésükre a bevezetőben annyit ír a szerző, hogy közvetlenségüknél csak a bizalmatlanságuk a nagyobb.

Aggudalomra semmi ok. Az összegabalyodott szerelmi szál kibogozódik: győz a szerelem. Fordulatos, jól kitalált történet, pergő párbeszédekkel, az ellenőrző programra fittyet hányó vesszőkkel, szóközökkel.

Vegyük kezünkbe a regényt! Engedjük el magunkat, és mesés álmvilág részesei lehetünk: kint nagy pelyhekben hull a hó, bent duruzsol a kályha, ülünk a beüvegezett teraszon, az asztalon gőzölög a frissen lefőtt kávé. Cukor is van benne bőven!

Filip G.

HAJDU GÁBOR: NÁSZCSÓK KÁINTÓL

Ki tudja, jobb lett volna-e, ha Hajdu Gábornak ez a regénye még életében megjelenik. Nagyobb hatást váltott volna-e ki? Vagy már akkor is az elhallgatás csöndje vette volna körül, mint annyi más szépirodalmi művet, mely a rendszerváltozás – vagy mi – környékén látott napvilágot.

Hajdu Gábor műveire egyébként életében sem vetült sok fény. Besorolódott helyi szerzőnek, noha temetésén egyik búcsúztatója Sánta Ferenc rangú írónak említette. Talán, ha előbb be tudta volna fejezni a nemrégiben hagyatékából előkerült s fő művének szánt regényét, nagyobb odafigyelést váltott volna ki munkássága.

Az írói kibontakozás esélyei meglehetősen korlátozottnak mutatkoztak a kádári időkben. Éveket kellett várni egy-egy könyv megjelenésére. Persze voltak kivételek, akikkel futott a szekér. Hajdu Gábor nem tartozott, nem is akart közéjük tartozni. Más oka is volt az észrevétlenségben maradásának. Ereje nagy részét elvette az újságírás – abból élt. S még valami: személyében volt valami túlzott szerénység, hát-terbe húzódás. Mások ügyes-bajos dolgai mellett azonban mindenkor kiállt. Határozottságáról tanúskodik a *Nászcsók Káintól* című regénye is. Kiállásról azok mellett, akik elszenvedői voltak a Rákosi-idők embertelenségének.

Sokrétégű, sűrű szövésű regény, bevonva a cselekménybe Hajdu Gábor felmenőihöz tartozó szereplőket is, akik átélői voltak az eseményeknek, ez kiolvasható. Mintha az orosz nagyregények mintája lebegett volna a szeme előtt, amikor teljes képet kívánt adni az ötvenes évek fojtogató légköréről. Ezért érezni úgy, mintha nem lenne főhőse a műnek, valójában nincsen is. Mégis lebilincselő olvasmány, izgalomban tartja az olvasót, ahogy a szereplők vergődnek a kiszámíthatatlan viszonyok közt. Az érdemtelenek lesznek érdemesek és fordítva, elvéve tőlük az érvényesülés lehetőségét is: levegőhöz se jussanak.

A könyv nem ad lehetőséget feloldásra, nincs megkönnyebbülés. Mégis jó elolvasni, mert egy olyan kort mutat be, amelynek mélységeit az egyéni sorsok szenvedéstörténete tudják igazán megmutatni.

Serfőző Simon

Tündérvkönyvtáros

Lapzártánk után érkezett: Miklós Katalin, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának vezetője elnyerte a Tündérvkönyvtáros címet. Az oklevelet Bosnyák Viktória író és Balázs Eszter Anna, a Kolibri Kiadó főszerkesztője adta át november 15-én, a Katona József Színházban.

A képen Miklós Katalin (jobb oldalt) a nyári napközis táborban, természetesen gyerekek között.

SZERZŐINK

Bede Katalin
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bereiné Vasas Andrea
megyei hálózati igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bokrosné Stramszky Piroska
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csörmök Mariann
PR-munkatárs
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Fábiánné Mike Erzsébet
könyvtáros, csoportvezető
Edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Közérdekű
Muzeális Kiállítóhely

Filip Gabriella
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Jankóné Jónás Zsuzsa
könyvtáros
Bogács, Könyvtári Információs és Közösségi Szolgáltató
Hely

Juhász Mónika
szakmai egység-vezető, helyismereti könyvtáros
Mezőkövesdi Közkincs-Tár Nonprofit Kft. Városi
Könyvtára

Kelecseny Mónika
pályázatfelelős, adminisztrátor
Sárospatak, Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény

Kopcsik Judit
hivatalvezető
Füzérkömlós, Polgármesteri Hivatal

Miklós Katalin
gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Gyermekkönyvtára

Molekné Körösi Beatrix
intézményvezető
Kazincbarcika, Egressy Béni Városi Könyvtár

Perge Józsefné
nyugalmazott intézményvezető
Nyékládháza, Furmann Imre Művelődési Ház és Könyvtár

Szilágyiné Kosdi Zsuzsanna
könyvtárvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Petőfi Sándor Könyvtára

Prókai Margit
igazgató
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Serfőző Simon
József Attila-díjas író, költő, a Magyar Érdemrend közép-
keresztjének kitüntetettje
Miskolc

Szabóné Lenkefi Ildikó
könyvtáros, a terület-ellátási csoport programszervezője
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Székelyné Forintos Judit
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Helyismereti Gyűjteménye

Varga Gábor
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Vörösné Hornyánszki Erika
nyugalmazott könyvtárvezető
Miskolc, Szabó Lőrinc Könyvtár

Barcikai gyerekkönyvtár városi színekben

A felsődobszai új könyvtár új olvasói

Papírszínház az edelényi könyvtárban

Hidvérgárdó megújulva, átadás előtt

Czabányi Attila a komlóskai gyerekekkel

Bánrévei találkozás Telegdi Ágnessel

Gömörszőlősi kézműveskedés

A birtokba vett, megújult gopoli könyvtár

Babusgató Tiszaújvárosban